

Jaarverslag 2025

Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap

- Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân, bezoekerscentrum Mar en Klif
- NME-netwerk Groen Doen
- Museum Joure

Inhoudsopgave

Van het bestuur en directie	3
Samenvatting	4
Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân	5
Bezoekerscentrum Mar en Klif	5
Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân	6
Bezoekerscentrum Mar en Klif	6
Publiekseducatie voor volwassenen	8
Educatie gericht op kinderen	12
Communicatie Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân	13
Impuls Nationaal Landschap	14
Netwerk Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân	15
Vlindertuin van Lemmer	17
Want Groen moet je doen!	18
NME – netwerk Groen Doen	18
Ontstaan van Groen Doen	19
Hoe werkt Groen Doen	19
Schooljaar 2024 – 2025	20
Bijzondere activiteiten in schooljaar 2024 – 2025	22
Duurzaamheid als integraal onderdeel van Groen Doen	24
Organisatorische ontwikkelingen	25
Groen Doen netwerkorganisatie	26
Contacten scholen	28
Bekendheid Groen Doen	29
Museum Joure, daar maak je het!	31
Inleiding	32
Bezoekersaantallen	32
Gebouwen en vaste presentaties	32
Vernieuwing Douwe Egberts-tentoonstelling geopend	32
Wisselexposities	33
Evenementen en activiteiten	34
Groepsontvangsten en rondleidingen	35
Kinderen en scholen	35
Publiciteit	36
Collectie	37
Medewerkers-/vrijwilligersgroepen	37

Sponsors en Vrienden van Museum Joure	40
Organisatie stichting Erfgoed, Natuur en Landschap	41
Het bestuur en cultural governance	41
Medewerkers per 31/12/2025	42
Vrijwilligers	43
Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E)	43
Code Fair Practice	43
Code Diversiteit en Inclusie	44
Financiën	45
Bijlage 1. Jaarverslag Vlindertuin Lemmer 2025	48
Bijlage 2. Verslag Gaasterlandse Natuurweek 2025	50
Bijlage 3. Overzicht deelname Groen Doen voorgaande jaren	53
Bijlage 4 Aanwinsten collectie Museum Joure 2024 en 2025	55
Bijlage 4. Jaarverslag Werkgroep Historie Joure	57
Bijlage 5. Ontwikkeling bezoekersaantallen Museum Joure	61
Bijlage 6. Subsidiënten en sponsors	62
Bijlage 7. Nevenfuncties bestuursleden	63

Van het bestuur en directie

Het jaar 2025 was voor Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap een periode van afronden en vernieuwen. Samen met vrijwilligers en medewerkers, partners en lokale gemeenschappen hebben we gewerkt aan het behoud van ons waardevolle erfgoed. In Museum Joure doen we dat onder andere door onze objecten zo goed mogelijk te bewaren. Bij onze werkzaamheden voor het Nationaal Landschap en Groen Doen zetten we vooral in op bewustwording van inwoners van ons gebied (en bij Groen Doen specifiek kinderen). Zodat zij op een zorgvuldige manier omgaan met de bijzondere waarden van ons landschap en de natuur.

In 2025 hebben we verschillende vernieuwingsprojecten afgerond, zoals de herinrichting van de Douwe Egbertspresentatie in Museum Joure en de verduurzaming van een deel van de panden. En we hebben nieuwe activiteiten opgestart, van het ontwikkelen van wandelroutes door het Nationaal Landschap tot nieuwe leskisten bij Groen Doen en een omvangrijk ontzameltraject bij Museum Joure. Natuurlijk hebben we in 2025 ook de nodige activiteiten georganiseerd, zelfstandig of in samenwerking met andere partners. En zijn we gestart met nieuwe beleidsplannen voor de verschillende afdelingen.

Met trots kijken we terug op de resultaten – die uitgebreid in dit verslag beschreven zijn - , maar vooral ook met dankbaarheid naar iedereen die dit mogelijk heeft gemaakt. Alleen met de inzet van al onze vrijwilligers en medewerkers, partners en de lokale gemeenschappen en de (financiële) steun van de gemeenten, provincie en sponsors is het voor ons mogelijk onze werkzaamheden te realiseren.

Bestuur en directie stichting Erfgoed, Natuur en Landschap.

Samenvatting: Over een watersnoodramp, stoommachines en zonnepanelen, aardappels kweken in de klas, koffieproeven en ontzamelen

De Stichting Erfgoed Natuur en Landschap kijkt met trots terug op 2025. Er werden tal van projecten afgerond en nieuwe plannen gemaakt. Bijgaand jaarverslag geeft een beeld van alle activiteiten van de drie onderdelen Nationaal Landschap Zuidwest Friesland, Groen Doen en Museum Joure. Dank gaat uit naar alle vrijwilligers – we hebben er ongeveer 250 -, overheden, bedrijven en particulieren die het werk van de stichting steunen.

Samen met de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest Fryslân en provincie Fryslân zet de stichting zich in voor het versterken van het Nationaal Landschap. Het bezoekerscentrum Mar en Klif in Oudemirdum trok naar schatting 25.000 personen, er werden 49 nieuwe landschapsambassadeurs benoemd en een nieuwe promotiefilm gemaakt. Bijzonder was de herdenking van de grote watersnoodramp die Friesland tweehonderd jaar geleden trof en die begon met massaal klokluiden op zondagavond 2 februari. Er volgde gedurende het jaar een reeks aan activiteiten en publicaties.

Groen Doen verzorgt natuureducatie op bijna alle basisscholen in de twee aangesloten gemeenten. Er werden ruim elfduizend unieke leerlingen bereikt tijdens ruim 1300 activiteiten die door scholen werden geboekt. Er zijn onder andere nieuwe leskisten gemaakt en een nieuwe workshop *Van Stoommachine tot Zonnepaneel* opgezet. In het nieuwe project *Het Aardappelavontuur* kunnen leerlingen zelf aardappelen kweken in de klas. De vraag naar gastlessen en educatieve projecten blijft toenemen. Groen Doen brengt vraag en aanbod bij elkaar en speelt een steeds belangrijker rol in het mede-ontwikkelen van lesmateriaal, projecten en cursussen. Een klankbordgroep die bestaat uit docenten uit het werkveld zorgt voor waardevolle feedback en input.

Het Museum Joure trok voor het derde jaar meer dan 25.000 bezoekers. Op 12 maart werd de vernieuwde Douwe Egberts-tentoonstelling geopend. Daarbij hoort ook een nieuwe koffieproeverij waar museumbezoekers zelf aan de slag kunnen met koffiemelanges en hoe die smaken. Vooral de jongere bezoekers maken daar veel gebruik van. Met de *Maakfabriek* en *De Jonge Makersroute* biedt het museum gelegenheid aan jonge bezoekers om zelf actief bezig te zijn in het museum. Dat versterkt de functie van Joure als maakmuseum en ambachtencentrum.

Bijzonder waren ook de exposities *Tijd in Beweging* over de techniek van de Friese klokken, en *Het Ambacht van Joure*. Een overweldigend aantal lokale kunstenaar exposeerde daar een enorme variatie aan werken.

Het museumdepot in de voormalige evenementenhal in Joure moet op termijn worden ontruimd. Dat was de aanleiding om te beginnen met ontzamelen, een langdurige en intensief traject dat volgens nauwkeurig omschreven procedures van de landelijke Museumnorm moet worden gedaan. Met een extra subsidie van de gemeente De Fryske Marren is daarvoor een specialist aangetrokken die de complete collectie heeft geïnventariseerd en een beleidsplan heeft opgesteld. Daarin staat omschreven welke voorwerpen we wel verzamelen en waarom, en welke we af kunnen stoten en hoe dat dan gaat gebeuren. De collectie van het museum werd overigens uitgebreid met 43 stukken, die goed passen in ons nieuwe verzamelbeleid.

Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Bezoekerscentrum Mar en Klif

Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân

Het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân is een belangrijk onderdeel van het werk van onze stichting. Deze regio is door het rijk in 2005 als Nationaal Landschap aangemerkt vanwege de diversiteit van landschappen in een klein gebied, de bijzondere natuurwaarden. In het Nationaal landschap Zuidwest Fryslân zijn de sporen uit het verleden en waardevolle natuur tastbaar aanwezig. Deze kwaliteiten van het Nationaal Landschap en de leafde foar it lânskip willen we doorgeven aan de volgende generaties. Dit is onze missie.

Onze visie is dat we willen bijdragen aan het behoud van de kwaliteiten van het Nationaal Landschap. Dit doen we door de waarde van het materiële en immateriële erfgoed en de natuur zichtbaar en beleefbaar te maken.

Uitvalsbasis en vaste kern van dit werk is Mar en Klif, het bezoekerscentrum van het Nationaal Landschap, van waaruit verschillende activiteiten georganiseerd worden. Dat doen we zeker niet alleen. We werken samen met een uitgebreid netwerk van verschillende partners.

Bezoekerscentrum Mar en Klif

Mar en Klif is hét bezoekerscentrum van het Nationaal Landschap. De huidige vorm van het gebouw is in 1990 ontstaan, door een nieuwbouw die het oude natuurmuseum en het voormalige postkantoor met elkaar verbond. Eerder was het pand ingericht als bezoekerscentrum voor met name Gaasterland. Sinds de inrichting van 2013/2014 staat in het centrum het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân centraal. In de jaren daarna is de organisatie uitgegroeid tot hét centrum voor het Nationaal Landschap.

Tegenwoordig is het bezoekerscentrum in de zomermaanden volop geopend (van april t/m oktober van dinsdag t/m zondag en vanaf juni t/m augustus ook op maandagmiddag). In de wintermaanden is het bezoekerscentrum alleen in de weekenden en de schoolvakanties geopend.

In het pand vind je verschillende publieksfuncties.

Inspiratiewinkel Nationaal Landschap/VVV

In het bezoekerscentrum is een balie gevestigd met professionele en speciaal opgeleide gastvrouwen, die als echte ambassadeurs van het landschap de bezoekers informeren over de mooiste plekken in het Nationaal Landschap. Hier zijn ook routes, kaarten, boeken, natuurzoekkaarten en nog allerlei andere fraaie en bijpassende artikelen en souvenirs te koop. De gastvrouwen vervullen een dubbelfunctie en zijn tevens het infopunt van VVV Waterland van Friesland. In het verleden droeg deze organisatie vanuit de gemeentelijke subsidie bij aan de personeelslasten, tegenwoordig gaat deze bijdrage rechtstreeks van de gemeente naar onze stichting.

Het balieteam bestond in 2025 uit 4 gastvrouwen. Tijdens lezingen en andere activiteiten worden zij bijgestaan door een team van vrijwillige gastvrouwen/-heren.

Vaste expositie Nationaal Landschap

Kern van Bezoekerscentrum Mar en Klif is de vaste tentoonstelling over de geschiedenis, het landschap, de bebouwing en de natuur van het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân. In de expositie wordt aandacht besteed aan de ijstijd, die het landschap grotendeels heeft gevormd, de historie van

de vier deelgebieden (Gaasterland, veengebied, kleigebied en Zuiderzeekust) en de natuur van het gebied.

Bibliotheek Nationaal Landschap

In 2021 hebben wij in het bezoekerscentrum een voor publiek toegankelijke bibliotheek ingericht, met daarin een collectie boeken, tijdschriften en andere informatie over de geschiedenis en natuur van het Nationaal Landschap. Ook kan op een computer de landschapsbiografie geraadpleegd worden.

Heemtuin

Achter het gebouw van Mar en Klif is een bescheiden Heemtuin aanwezig, dat is eigenlijk onze 'levende tentoonstelling'. In de Heemtuin is de vegetatie van Zuidwest-Friesland te zien in al z'n variëteit. Er is een gedeelte met stinzenplanten, de vijver laat de 'natte' plantengroei zien en er is een droge 'heuvel'. De Heemtuin wordt onderhouden door een kleine, actieve groep vrijwilligers van IVN Súdwesthoeke. Ook dit jaar was de werkgroep regelmatig bezig met onderhoud. In de tuin hangen een aantal informatiepanelen over de flora en fauna in de tuin.

Wisselexposities

Aanvullend op de vaste expositie organiseren wij jaarlijks ook enkele tijdelijke tentoonstellingen in de 'bedsteezaal' (die overigens multifunctioneel bruikbaar is).

- Vanaf september 2024 tot begin februari was de expositie *Natuurfoto's* met een eigen geheel eigen twist door Willie Smink te bekijken.
- Van 1 maart tot 18 oktober 2025 was in Mar en Klif de expositie 'Vergeten herinneringen aan de watersnoodramp van 1835' te zien, aansluitend bij het herdenkingsjaar van de Watersnoodramp van 1825. In de tentoonstelling waren historische beelden, schilderijen en grafieken te zien, verhalen over de impact op mens en landschap te lezen en foto's van plekken waar in 1825 een dijkdoorbraak was. De afdeling Nationaal Landschap van onze stichting organiseerde dit herdenkingsjaar samen met het Fries Scheepvaartmuseum, Museum Warkums Erfskip, Het Woudagemaal/Wetterskip en het Histoarysk Wurkferbân Gaasterlân.
- Eind 2025 ging een expositie van start met 18^e-eeuwse vogelgedichten van Gerard Nicolaas Heerkens, met handgekleurde illustraties en uitleg over boekdruk- en bindtechnieken.

Bezoekersaantal

Het bezoekersaantal van Bezoekerscentrum Mar en Klif, inclusief de inspiratiewinkel van de VVV kwam dit jaar naar schatting uit rond de 25.000¹. Dat is iets meer dan de afgelopen jaren. We gaan er van uit dat ongeveer 2/3^e van de bezoekers niet alleen de winkel bezoekt, maar ook echt het bezoekerscentrum in gaat en bekijkt (ca. 15.000 in 2025).

¹ Het bezoekersaantal wordt niet heel precies gemeten. In de buitendeur is een elektronische teller geïnstalleerd die het aantal bewegingen in en uit het gebouw registreert (72259 in 2025). Daarmee worden alle bezoekers van het gebouw geteld. Van dit aantal worden ieder jaar 22.000 bewegingen (het in- en uitlopen van (vrijwillige) medewerkers) afgetrokken. Het resterende getal wordt door twee gedeeld (in- en uitlopen door dezelfde persoon). We komen dan op 25.130.

Publiekseducatie voor volwassenen

Wij organiseren verschillende educatieve activiteiten over het Nationaal Landschap, gedeeltelijk in het bezoekerscentrum en gedeeltelijk daarbuiten.

Cursus Ambassadeur van het Nationaal Landschap 2025

Een belangrijk onderdeel van de communicatie over ons Nationaal Landschap is de cursus Ambassadeur van het Nationaal Landschap. Doel is dat de cursisten meer kennis krijgen van het Nationaal Landschap en zo bij kunnen dragen aan een zorgvuldige omgang met het landschap en de verhalen daarover door kunnen vertellen aan andere mensen (bv. toeristen). Een aantal 'grut-ambassadeurs' verzorgen de lezingen in de cursus.

De cursus van 2025 bestond uit 2 hele dagen met lezingen en korte excursies, de eerste dag in het Bezoekerscentrum en de 2de dag op locatie in Blauwhuis. Voor de eerste 2 dagen was er een groep op de woensdag en een groep op de zaterdag. De bus excursie op de 3de cursusdag was met de hele groep tegelijk. De cursus werd afgesloten met een feestelijke slotbijeenkomst in Westhem, met de lezing 'Toekomst van Noord-Nederland' door de wandelprofessor Zef Hemel. Daaropvolgend volgden de presentaties van het onderzoek van alle cursisten. Gedeputeerde Sijbe Knol van de Provincie Fryslân deelde samen met directeur Iris Nutma, aan het eind van de slotbijeenkomst de certificaten uit en het gevelbordje.

Er was in 2025 weer veel belangstelling voor de cursus, in totaal hebben 49 mensen mee gedaan. Woensdag 12 november kwamen de landschapsambassadeurs bijeen voor de jaarlijkse Terugkomdag. De Stormvloed van 1825 was het thema van de Terugkomdag, die werd gehouden in de Doopsgezinde Schuilkerk in Workum. Na de film van Omrop Fryslân, werd de groep in 2-en gedeeld: in de kerk hield Auke Bult een verhaal over de vondsten bij de Wolvetinte in It Heidenskip en in de Raadzaal van het oude stadhuis van Workum, hield Gerrit Twijnstra een verhaal over de Stormvloed en de gevolgen hiervan in Workum. Na het verhaal binnen, ging Gerrit met de groep op pad door Workum. 95 Ambassadeurs meldden zich aan voor deze ochtend.

Afscheid Grut- Ambassadeurs en Geertje Bouma

Grut-Ambassadeurs Ger Bosklopper en Alice Booij hebben na vele jaren inzet afscheid genomen als Grut-Ambassadeurs. Ook organisator Geertje Bouma nam na 15 jaar afscheid. Dankzij de inzet van Geertje, Ger en Alice is de cursus Landschapsambassadeurs groot en succesvol geworden.

Wandelen met wandelprofessor Zef Hemel

Wandelprofessor Zef Hemel bezet sinds 2022 de Abe Bonnema-leerstoel aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en TU Delft. Te voet denkt hij na over de toekomst van Noord-Nederland, hij schrijft er een boek over. Op zijn voettochten door Fryslân en Groningen voert hij lange gesprekken met dorpsbewoners, boeren, ondernemers, dominees en wetenschappers. De traagheid

en lange duur maken dat hij meer ziet, zo stelt Hemel, die in de volksmond de 'wandelprofessor' wordt genoemd. Ter voorbereiding op de lezing tijdens de Terugkomdag, hebben Grut-Ambassadeur Tom Plattel en Zef Hemel een wandeling gemaakt langs de Friese IJsselmeerkust en lange verhalen gehouden over het landschap.

Boek een ambassadeur

Het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân had eind 2025 circa 425 ambassadeurs (mensen die de cursus hebben afgerond). Zij wonen verspreid over het gebied. Een select gezelschap zet zich in als gids, de vraagambassadeur. Ze zijn te boeken via de website www.nationaallandschap.frl.

Deze ambassadeurs kunnen kleine groepjes mensen meenemen voor een rondleiding door een gebied wat de ambassadeur goed kent. De ambassadeurs brengen hun enthousiasme voor het landschap graag over, ieder vanuit hun eigen interesse en met een eigen activiteit. Na de cursus in 2025 zijn er 4 nieuwe vraagambassadeurs bij gekomen en zijn er eind 2025 ca. 20 rondleidingen beschikbaar.

Open Museum Maand

In de maand november 2025 deed Mar en Klif weer mee met de Open Museum Maand, een project georganiseerd door VVV Waterland van Friesland. Met financiële steun vanuit het project was het mogelijk het bezoekerscentrum tijdens deze wintermaand extra te openen (ook op vrijdag). Naast lezingen op de zondagmiddag, was er dit jaar een zogenaamd leugenbankje. Een knusse plek waar men rustig kon neerstrijken, een praatje kon maken of een mooi boek kon inzien over bijvoorbeeld het Nationaal Landschap. Er stond een gratis kopje koffie klaar en eventueel tegen betaling een

taartje. Natuurlijk kon men het Bezoekerscentrum bekijken. En speciaal voor de Museummaand lag er een gratis natuurwandelpad van 10 km klaar. Mar en Klif had 887 bezoekers in de maand november (in 2024 kwamen er 700 bezoekers).

Excursies natuurorganisaties

Als er grotere groepen een rondleiding door het gebied willen boeken, dan verwijzen wij hen naar één van de natuurorganisaties. Die bieden verschillende excursies aan. Ook organiseren zij regelmatig excursies waar mensen zich individueel voor op kunnen geven. Dit aanbod nemen wij altijd op onze website www.nationaallandschap.nl op.

Lezingen, excursies, workshops en korte cursussen voor volwassenen

Wij organiseren verschillende lezingen, kortdurende cursussen, workshops en andere activiteiten. Dat zijn deels activiteiten die een verdieping geven op deelonderwerpen van het Nationaal Landschap, soms activiteiten om anders te leren kijken naar het landschap of je daardoor te laten inspireren. In 2025 organiseerden wij:

Januari

- Koffie en Kuier Oudemirdum, Kippenburg o.l.v. Marten Wesselius

Februari

- Koffie en Kuier Landgoederen o.l.v. Marten Wesselius vanuit hotel/restaurant Teernstra (Balk)
- In februari vond in de voorjaarsvakantie traditiegetrouw het programma *Help pake en beppe de vakantie door*, dit keer met het thema Zintuigen. Met o.a. knutselactiviteiten, een natuurmiddag 'compostwormen' o.l.v. kinderboekenschrijver Pieter Stoer en een macramé workshop voor (groot)ouder en kind.
- Opening expositie Vergeten Watersnood 1825 in bezoekerscentrum Mar en Klif

Maart

- Lezing Gerard Bos Weidevogelgebied
- Koffie en Kuier door Rijs en omgeving o.l.v. Marten Wesselius , vanuit Hotel Jans
- Landschapscursus Slotbijeenkomst in de Pollepleats in Westhem
- Lezing Molens t.b.v. waterhuishouding in Friesland door Job Coehoorn

April

- Lezing Jan Geert Vogelzang over de bevrijding van Gaasterland
- Fietsroute Sporen van de Tweede Wereldoorlog in Gaasterland
- Lezing Albert Draaijer over de Overstroming van 1825
- Ambachtenlokaal bij Bezoekerscentrum Mar en Klif tijdens de voorjaarsmarkt van Oudemirdum
- Excursie door de Wyldemerk o.l.v. Adriaan Hol

Mei

- Koffie en kuier Rijsterbos o.l.v. Marten Wesselius vanuit B&B Rijsterbosch
- Excursie bij de biologische boerderij van de familie Postma in Arkum
- Lezing over de Natuurtuin van Junte en Diety Lohman in Cornwerd
- Stekjesruilbeurs IVN bij Bezoekerscentrum Mar en Klif

Juni

- Excursies bij de Wyldemerk o.l.v. Adriaan Hol
- Verhaal en kuier met als thema de Watersnood van 1825 in omgeving Oudemirdum

Juli

- Verhaal en kuier met als thema de Watersnood van 1825 in omgeving Oudemirdum
- Excursies bij de Wyldemerk o.l.v. Adriaan Hol
- Verhaal en kuier met als thema de Watersnood van 1825 in omgeving Molkwerum
- Workshop Vogels tekenen met Evie Mariek Meij in Bezoekerscentrum Mar en Klif
- Presentatie met kraam op de zomermarkt Oudemirdum
- Workshop Vogels tekenen met Evie Mariek Meij

Augustus

- Excursies bij de Wyldemerk o.l.v. Adriaan Hol i.s.m. Staatsbosbeheer
- Nachtvliedernacht met presentatie en excursie o.l.v. Adriaan Hol
- Lezing 20 jaar Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân door Jan Tijsma

September

- Excursie bij de Wyldemerk o.l.v. Adriaan Hol i.s.m. Staatsbosbeheer
- Presentatie Nationaal Landschap op UITFestival Balk en Open Monumentendag
- Lezing over 20 jaar Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân door Jan Tijsma

Oktober

- Lezing 20 jaar Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân door Jan Tijsma
- Gaasterlandse Natuurweek met een diversiteit aan activiteiten in de regio (o.a. Groene Markt Harich, Nacht van de Nachtwandeling in het Rijsterbos) en deels in Bezoekerscentrum Mar en Klif. Lees een uitgebreid verslag in de bijlage.

November

- Natuurwerkdag (1e za van november) in de Vlindertuin in Lemmer
- Lezing Zeearenden door Albert Draaijer in Bezoekerscentrum Mar en Klif
- Open Museum Maand met op vrijdag en zaterdag in november Koffie met Kennis in Bezoekerscentrum Mar en Klif
- Lezing Agrarisch Natuur- en landschapsbeheer door Bianca Domhof in Bezoekerscentrum Mar en Klif
- Lezing 20 jaar Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân door Jan Tijsma in Bezoekerscentrum Mar en Klif
- Kuier Balk en Slotermeer o.l.v. Marten Wesselius, vanuit HCR Teernstra Balk

December

- Workshop kerstboom macramé o.l.v. Hinke Mulder

Bezoekerscentrum Mar en Klif wordt daarnaast regelmatig verhuurd of beschikbaar gesteld aan partner-organisaties. Deze organiseren in het centrum diverse workshops, cursussen, een maandelijks macramé-café, etc.

Informatieve fiets- en wandelroutes

Als bezoekerscentrum Mar en Klif hebben we door de tijd heen een aantal informatieve fiets- en wandelroutes ontwikkeld. Dit zijn routeboekjes met interessante achtergrondinformatie. In 2026 zijn hier 95 van verkocht. Ook zijn er nog 192 fiets- en wandelroutes van andere organisaties verkocht.

Educatie gericht op kinderen

Bezoekerscentrum Mar en Klif heeft meerdere activiteiten voor kinderen. Deels gericht op gezinnen en deels op scholen.

Speurtochten Quest in Mar en Klif

Voor gezinnen bieden wij in het bezoekerscentrum het educatief programma Quest aan, een aantrekkelijke en gevarieerde 'speurtocht' waarvan de opdrachten op 4 tablets verspreid door het gebouw te vinden zijn. In de vakanties staan deze materialen altijd klaar. In de periode daarom heen zijn materialen op aanvraag te verkrijgen.

Routes in de omgeving

In de natuurgebieden rondom het bezoekerscentrum bieden wij daarnaast voor gezinnen ook verschillende natuur-ontdek-routes aan, namelijk het Kabouterpad, het Hazenpad, het Bosbeestenpad, het Dassenpad en het Spechtenpad. Hier wordt veel gebruik van gemaakt. In 2025 zijn 502 boekjes/routes verkocht.

Educatief programma basisscholen

Het aanbod voor gezinnen wordt ook aan basisscholen aangeboden. Dit doen wij grotendeels via Groen Doen, het netwerk voor natuur- en duurzaamheidseducatie in de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân. In 2025 hebben 11 schoolklassen meegedaan aan het programma Quest. Ook hebben we dit jaar een speciaal kinderboekenweekprogramma aangeboden over De vergeten stormvloed van 1825. Tijdens deze excursie werden de kinderen meegenomen naar de meest ingrijpende natuurramp in Zuidwest Fryslân in de 19e eeuw. Niet alleen de tragedie werd onderzocht maar ook werd er gekeken naar hoe ons watermanagement zich in de afgelopen 200 jaar heeft ontwikkeld. Door spannende proefjes te combineren met boeiende verhalen kregen de kinderen inzicht in het verleden en de lessen die we daaruit kunnen trekken voor de toekomst. Hier hebben 14 groepen aan meegedaan.

Sinds 2022 bieden wij ook een programma voor basisscholen aan dat zij op school kunnen uitvoeren. Dit heet Hjur kom ik wei. In 2025 heeft 1 groep hier gebruik van gemaakt.

In het najaar van 2023 hebben Bibliotheken Mar & Fean en Groen Doen gezamenlijk een nieuw landschaps-project ontwikkeld voor jongeren en de tienerscholen: Landschapsfotografie. Omdat dit erg succesvol was, is het

programma aangepast zodat groepen 7/8 ook kunnen deelnemen aan dit programma.

Tijdens het project vertelt een landschapsambassadeur over het ontstaan van het landschap waar de school staat en welke kenmerken hiervan zichtbaar zijn. Vervolgens geeft een fotograaf uitleg over vijf fototechnieken. De groep gaat hierna op pad om deze kenmerken vast te leggen met de fototechnieken die ze hebben geleerd en leggen deze vast met een spiegelreflexcamera. In 2025 hebben er 14 groepen deelgenomen aan dit project.

Het is goed om ons te realiseren dat bijna het hele aanbod van Groen Doen met ons landschap te maken heeft. Van biologiedagen in het bos, tot de leskist Weidevogels en de Vleermuissafari, bijna altijd staat de flora en fauna van ons Nationaal Landschap centraal. Daarmee laten wij bijna alle basisschoolkinderen in aanraking komen met ons Nationaal Landschap. Voor meer informatie over het aanbod van Groen Doen, zie het aparte hoofdstuk hierover.

Communicatie Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Informatie over het Nationaal Landschap is niet alleen fysiek te vinden. We ontsluiten de kennis over het Nationaal Landschap ook meer en meer online, op verschillende manieren.

Social media

Via Facebook (eind 2025 3.031 volgers), Instagram (1.378), LinkedIn (173) en een regelmatige nieuwsbrief (1551 abonnees) informeren wij laagdrempelig onze volgers over bijzondere locaties en verhalen over het landschap. We krijgen regelmatig complimenten over de leuke en aansprekende invulling van deze media.

Website Nationaal Landschap

Op de website van het Nationaal Landschap wordt informatie over ons landschap op een laagdrempelige manier gebracht. Op de site vind je ook een uitgebreide evenementenkalender met onder meer excursies, lezingen en exposities die met het landschap te maken hebben.

Digitale landschapsbiografie

De nieuwe website is ook dé toegang naar de Landschapsbiografie. Deze biografie is in 2018 door Cultuurland Advies ontwikkeld in opdracht van Mar en Klif en de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân. Het is een prachtig naslagwerk geworden waar allerlei partijen veel informatie over het landschap kunnen vinden. Inmiddels is ook het systeem beschikbaar waarmee bezoekers verbeteringen en aanvullingen op de landschapsbiografie kunnen doorgeven.

TOP plekje 2025

Na de zomer is gestart met de bewustwordingscampagne TOP plekje. Door inwoners en bezoekers te laten stemmen op hun mooiste plekje, willen we ze bewust maken van het waardevolle landschap. De campagne werd online uitgevoerd, maar we waren ook op een aantal markten actief, waar de grote plaat van TOP Plekjes een prima praatplaat is.

Impuls Nationaal Landschap

Wij hebben samen met de gemeenten Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren en de provincie Fryslân het initiatief genomen om het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân een extra impuls te geven. Daarvoor is eind 2021 budget beschikbaar gekomen, waarmee in juni 2022 Tineke Cazemier als Aanjager Nationaal Landschap aangesteld werd. Zij was ongeveer een jaar aan ons verbonden. Deze aanjager moest de verschillende ontwikkelingen en initiatieven op het gebied van natuur, landbouw, recreatie en cultuurhistorie samenbrengen. In de zomer van 2023 heeft zij een concreet programma voor het Nationaal Landschap gepresenteerd. Voor een deel van de projecten is al budget beschikbaar, o.a. voor het hernieuwen van de film over het landschap en het maken van 'parelfiets/wandelroutes'. Dit is in 2024 opgestart en in 2025 verder uitgewerkt.

Film Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân – Uniek Veelzijdig

In 2025 is de video Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân – Uniek Veelzijdig grotendeels gemaakt. De laatste puntjes op de i zijn begin 2026 gezet, maar de basis is het afgelopen jaar gelegd. Met fraaie beelden en animaties wordt de kijker een kwartier lang meegenomen in de grote variatie en het ontstaan van het landschap. Het is een extra middel – breed in te zetten – om de veelzijdigheid van dit mooie landschap te tonen.

Wandel en fietsroutes

Jetty de Vries begon in 2025 met het ontwikkelen van de parelroutes. Omdat er dat jaar extra aandacht was voor de Vergeten Watersnoodramp van 1825, werden eerst vijf wandelroutes met dit thema gemaakt en samengebracht in een speciale uitgave. Daarna is er een start gemaakt met het routeboekje Een dijk vol verhalen. 16 wandelrondjes langs de Friese IJsselmeerkust. Bij elke route is aandacht voor extra informatie over het landschap, de sporen van de geschiedenis en vooral wat je onderweg ziet. De lancering van het nieuwe routeboekje is in 2025 niet geslaagd, mede omdat Jetty de cursus Ambassadeur Nationaal Landschap in 2025 heeft overgenomen. Ook voor de drie andere landschapstypen is een start gemaakt van de routes, die in 2026 worden afgemaakt en gelanceerd. Om verder opvolging aan het Uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap te geven, is een structurele bijdrage vanuit de gemeente Súdwest-Fryslân

aangevraagd. Bij de gemeente is voor de jaren 2025 en 2026 een bijdrage van € 25.000 vrijgemaakt.

Beleidsplan Nationaal Landschap

In 2025 is begonnen met het opstellen van een Beleidsplan Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân. Het doel van dit plan is om de verschillende initiatieven van de impuls Nationaal Landschap te bundelen tot een samenhangende strategie. In het voorjaar van 2026 wordt het beleidsplan ter goedkeuring aan het bestuur voorgelegd. In aansluiting op het beleidsplan wordt elk halfjaar een activiteitenplan opgesteld, dat gezamenlijk door het team wordt uitgevoerd.

Netwerk Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Wij werken op allerlei vlakken samen met andere partners aan het zichtbaar en herkenbaar maken van het Nationaal Landschap. Samen met verschillende partners organiseren wij bijvoorbeeld evenementen waarmee we de aandacht vestigen op verschillende locaties en thema's van het Nationaal Landschap.

Herdenkingsjaar watersnoodramp van 1825

In de afgelopen jaren is vanuit de afdeling Nationaal Landschap van onze stichting het initiatief genomen voor een herdenkingsjaar van de Watersnoodramp van 1825. Iedere Nederlander kent de verhalen van de watersnoodramp van 1953. Maar dat Fryslân en ook Overijssel en Noordwest-Gelderland in 1825 werden getroffen door een ramp van vergelijkbare omvang, dat weet bijna niemand. Op 3, 4 en 5 februari 2025 was het precies twee eeuwen geleden dat een combinatie van een noordwesterstorm en springtij ervoor zorgde dat de Zuiderzeedijken in Fryslân en Overijssel het begaven.

Om deze historische gebeurtenis te herdenken zijn we een samenwerking aangegaan met Museum Warkums Erfskip, het Fries Scheepvaart Museum, Wetterskip Fryslân/Woudagemaal, Gemeente Weststellingwerf en een werkgroep voor historisch onderzoek geleid door Stichting Histoarysk

Wurkferbân Gaasterlân. Samen organiseerden we allerlei activiteiten waarmee we de ramp van 1825 uit de vergetelheid haalden. Het herdenkingsjaar werd geopend met een massaal klokluiden op zondagavond 2 februari; 200 jaar geleden de vooravond van de ramp. Gedurende 2025 volgden er allerlei activiteiten, van vertellingen tot historische wandelingen. Voor inspiratie werd veelvuldig een document gebruikt dat de ramp per dorp en stad beschrijft, samengesteld door Histoarysk Wurkferbân Gaasterlân. Een deel van de activiteiten was eenmalig, andere zijn ook langduriger inzetbaar geweest. Voor meer informatie verwijzen we naar de pagina op onze website, waar alle informatie over dit project is verzameld: [1825.frl](https://www.1825.frl) | De Vergeten Watersnood van 1825 - 200 jaar geleden.

Ons initiatief heeft ook in andere getroffen regio's navolging gekregen. Ook daar werden activiteiten georganiseerd, zoals het klokluiden. Gedurende het herdenkingsjaar is er veel persaandacht geweest. Niet alleen regionaal, maar ook landelijk (o.a. VPRO-radio).

Een project zoals dit is een mooie manier om de samenwerking met andere partijen aan te halen en praktisch vorm te geven. Dat is zeker voor herhaling vatbaar in de toekomst.

Gaasterlandse Natuurweek (i.s.m. natuurorganisaties)

In de herfstvakantie is de 38^e editie van de Gaasterlandse Natuurweek georganiseerd. De Gaasterlandse Natuurweek is een week vol leuke, groene, sportieve, creatieve en vooral duurzame activiteiten, georganiseerd door een unieke samenwerking van de verschillende natuurgerelateerde organisaties in de regio: Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân, It Fryske Gea, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Gaasterlân Natuerlân en IVN Súdwesthoeke. In de bijlage vind je een uitgebreider verslag hiervan.

UITfestival

Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap heeft op verzoek van de gemeente De Fryske Marren samen met Bibliotheken Mar en Fean, It Toanhûs en stichting Oud Lemmer op 9 september 2022 de eerste editie van het UITfestival in deze gemeente georganiseerd. In 2023, 2024 en 2025 is hier vervolg aan gegeven en is de samenwerking met Súdwest-Fryslân aangehaald.

Vanuit Bezoekerscentrum Mar en Klif wordt de editie in Balk georganiseerd. Het UITfestival vond plaats op 13 september en was zeer geslaagd. Onder andere enkele muziekacts, kunstenaars, ambachten en andere culturele organisaties gaven acte de présence.

Visit Fryslân - Merk Frylân

Met Merk Fryslân - Visit Fryslân werkten wij samen voor een persreis 8 t/m 10 oktober. Wij koppelden Paulien van Outdoor Adventure aan Vraagambassadeur Piet Salverda. Paulien bracht een bezoek aan Mar en Klif en heeft een stuk met Piet opgewandeld. Zie haar blog van 3-daagse wandelroute in Zuidwest-Friesland en de stories die het op Instagram erg goed doen.

https://www.instagram.com/p/DP04aDbDL9_/

Samenwerking met VVV Waterland van Friesland

Al een langere periode werken wij samen met VVV Waterland van Friesland om via hun kanalen het Nationaal Landschap te promoten. Daarvoor geven wij regelmatig input voor leuke artikelen, maken we redactionele input voor de Waterland van Friesland magazines, foto's, etc. Het is mooi om te zien dat onze inspanningen resultaat hebben en dat de promotie van het Nationaal Landschap door Waterland van Friesland steeds beter wordt opgepakt. In 2025 was dat de presentatie van de Welkom in 'golvend' Gaasterland inspiratie A4 flyer. Een inspiratie uitgave waarbij alle highlights van Gaasterland staan vermeld. Daarnaast verscheen de Kroegjesroutes Gaasterland. Een plattegrond met daarop 4 wandelroutes door de bossen en langs horecagelegenheden. Tijdens de Open Museum Maand in november was Mar en Klif extra geopend. Op zondag waren er Zondagmiddaglezingen en daarnaast een extra gelegenheid voor Koffie met Kennis bij het 'Leugenbankje'. Om op deze wijze ook te verbinden voor alleen(st)gaanden om ons centrum te beleven en te ontmoeten. Influencer Liefs uit het Noorden maakte speciaal in Mar en Klif een verhaal. Dat leverde extra veel bezoekers op de stories op Instagram. De Open Museum maand leverde bijna verdubbeling aantal bezoekers op t.o.v. 2024 mede door langer open te zijn tijdens de Wintermarkt, lezingen en 'koffie met kennis'.

Influencer Jora Dekker Instagramaccount Liefs uit het Noorden op bezoek in Mar en Klif

Vlindertuin van Lemmer

Een bijzondere activiteit van ons is de Vlindertuin in Lemmer. De vlindertuin wordt beheerd vanuit Bezoekerscentrum Mar en Klif met veel inzet van vrijwilligers. Wij ontvangen hiervoor een vergoeding van de gemeente De Fryske Marren. Net als de voorgaande jaren hebben we samen met een mooie ploeg vrijwilligers en maatschappelijke stagiaires de tuin weer winterklaar gemaakt tijdens de Landelijke Natuurwerkdag in november. Dit jaar hebben we ook de Natuurwerk Klassendag weer georganiseerd i.s.m. onze Groen Doen afdeling. Groep 7 en 8 van een basisschool uit Lemmer heeft de handen uit de mouwen gestoken en veel snoei- en zaagwerk verricht.

Want Groen moet je doen!

NME – netwerk Groen Doen

Ontstaan van Groen Doen

Al sinds 1995 is aan Bezoekerscentrum Mar en Klif een afdeling Natuur- en Milieueducatie (NME) verbonden. Deze afdeling is destijds opgericht op initiatief van de gemeenten Gaasterlân-Sleat, Lemsterland en Nijefurd. In de regio waren daarnaast nog vier andere NME-centra actief. Met de komst van de fusiegemeenten Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren ontstond bij de gemeenten de behoefte om de NME-voorziening voor het onderwijs binnen het gehele gebied op een uniforme wijze te organiseren. In 2011 heeft Mar en Klif daarom haar NME-activiteiten uitgebreid en is een nieuwe werkwijze ontwikkeld onder de naam Groen Doen. In de daaropvolgende jaren is deze werkwijze verder doorontwikkeld en verstevigd binnen de regio.

Hoe werkt Groen Doen

Groen Doen is opgezet als een netwerk waarin het aanbod van verschillende partners samen wordt gebracht. Binnen het aanbod kunnen scholen kiezen uit uiteenlopende (buiten)activiteiten, variërend van een kabouterpad voor kleuters tot een biologiedag in het Flietsterbosk en een bezoek aan het Woudagemaal.

De afdeling Groen Doen vervult hierin de rol van organisator en verbinder binnen het netwerk. Afhankelijk van de activiteit verschilt de uitvoering. Sommige activiteiten worden volledig door Groen Doen georganiseerd, terwijl in andere gevallen Groen Doen zich richt op de coördinatie, publiciteit en inschrijving van scholen. De uitvoering ligt dan bij een partnerorganisatie, zoals Staatsbosbeheer, het Woudagemaal of een particuliere aanbieder. In sommige gevallen worden deze partners vanuit Groen Doen betaald voor hun werk, terwijl in andere situaties sprake is van reeds extern gefinancierde projecten waarvoor geen aanvullende vergoeding vanuit Groen Doen nodig is. Op deze manier ontstaat een flexibel netwerkmodel waarin samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid centraal staan.

Basisscholen kunnen tegen betaling van een bedrag per leerling (in 2024–2025 € 5,-) lid worden van het netwerk en daarmee onbeperkt gebruikmaken van het aanbod van Groen Doen. In schooljaar 2024–2025 waren 87 scholen van 89 scholen aangesloten, waarmee een bereik van 98% van de basisscholen in de regio wordt gerealiseerd.

Jaarlijks is er sprake van enkele wijzigingen in het ledenbestand. Een beperkt aantal scholen zegt het lidmaatschap op, meestal als gevolg van fusies of schoolsluitingen. Hiermee blijft het netwerk in omvang grotendeels stabiel en goed vertegenwoordigd binnen het onderwijs in de regio.

Schooljaar 2024 – 2025

In het jaarverslag van Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap wordt altijd uitgegaan van het laatst volledig afgeronde schooljaar. In dit geval betreft dit schooljaar 2024–2025. In dit schooljaar zijn in totaal 11.212 unieke leerlingen bereikt. Het totaal aantal deelnames (bereikmomenten) komt uit op 32.254. In totaal zijn 1.319 activiteiten geboekt door scholen.

De deelname was afkomstig van 89 scholen. In totaal hebben 1.465 groepen deelgenomen aan activiteiten van Groen Doen. Dit betreft 476 unieke groepen, wat betekent dat een de meeste meerdere activiteiten heeft gevolgd binnen het aanbod.

Deze cijfers laten zien dat het programma breed wordt ingezet binnen het onderwijs en dat scholen regelmatig terugkeren voor meerdere activiteiten, waardoor zowel het bereik als de verdieping binnen het aanbod toeneemt.

Georganiseerde activiteiten:

Gemeente	Scholen	Bestellingen	Leskisten	Excursie	Gastles	Natuur in de klas	Projecten
DE FRYSKE MARREN	32	334	43	134	66	77	14
SÚDWEST-FRYSLÂN	57	985	205	390	102	248	40
TOTALEN:	89	1319	248	524	168	325	54

Bijzondere activiteiten in schooljaar 2024 – 2025

In het najaar van 2024 is het aanbod van Groen Doen verder uitgebreid met diverse nieuwe leskisten en activiteiten. Voor het primair onderwijs zijn onder andere de leskisten *papier scheppen voor kleuters*, *fossielen voor kleuters* en *mammoet* ontwikkeld en toegevoegd aan het aanbod.

In het kader van de Kinderboekenweek, met als thema *Eigenwijs*, zijn in samenwerking met Museum Joure en Bezoekerscentrum Mar en Klif twee succesvolle programma's uitgevoerd. Museum Joure ontwikkelde het programma *Eigenwijzers*, gericht op klokken en bijbehorende technieken, dat door 20 groepen is gevolgd. Mar en Klif organiseerde de *Mammoetdag* rond de (eigen)wijsheid van de ijstijd. Beide programma's waren volledig volgeboekt.

Daarnaast is op aanvraag van een school de workshop *Van Stoommachine tot Zonnepaneel* ontwikkeld. Deze workshop legt een koppeling tussen landschap, fossiele brandstoffen, duurzame energie en elektriciteit, met nadruk op de leefomgeving van de leerlingen. Vanwege het succes is deze workshop gedurende het gehele schooljaar breder aangeboden en structureel volgeboekt.

Op het gebied van duurzaamheid en samenwerking zijn meerdere initiatieven

gerealiseerd. Zo is de communicatie rondom e-waste verzorgd, in samenwerking met beide gemeenten. In samenwerking met de gemeente Súdwest-Fryslân zijn regentonnen beschikbaar gesteld aan basisscholen. Tevens is samen met de afvalcoaches van De Fryske Marren en het Toanhûs invulling gegeven aan de programmering rond *Afvalhelden*. Tijdens de Dag van de Duurzaamheid is het boek *De Plastictiid* verspreid onder scholen, met aanvullende gastlessen door afvalcoaches.

In 2024 is tevens een samenwerking gestart met Tresoar. De gastles *Een koffer vol verhalen* (ook bekend als *Draadjes naar het verleden*) is opgenomen in het aanbod en werd door 14 groepen gevolgd. De vraag naar deze gastles is groot; de beschikbare momenten zijn structureel snel volgeboekt.

In het voorjaar van 2025 is gestart met de ontwikkeling van de excursie *De Vergeten Stormvloed*, aansluitend bij de stormvloed van 1825. In drie succesvolle pilots maakten leerlingen kennis met water, zout en bodem via praktische proeven en onderzoek, waaronder microscopisch onderzoek en een educatieve escaperoom.

Daarnaast zijn in samenwerking met Museum Joure twee programma's ontwikkeld in het kader van *80 jaar vrijheid*. Ook is het project *Het Aardappelavontuur* gestart, waarbij leerlingen zelf aardappelen kweken in de klas. In het eerste jaar namen tien groepen deel.

De vraag naar gastlessen blijft toenemen, wat zichtbaar is in de stijgende boekingscijfers. Om hierop in te spelen is onder andere de gastles *De Mysteries van het Zonnestelsel* ontwikkeld en toegevoegd aan het aanbod.

Verder is een samenwerking aangegaan met bodemspecialist Pieter Stoer. Hij ontwikkelde de gastles *Ga mee op reis onder de grond*, gericht op bodemleven en archeologie binnen het terpenlandschap. Deze gastles is in pilotvorm uitgevoerd en wordt in samenwerking met Stichting Groen Maakt Gelukkig in het volgende schooljaar verder uitgerold.

Samenvattend kenmerkt de periode 2024–2025 zich door een sterke groei in zowel aanbod als deelname. Door het ontwikkelen van nieuw lesmateriaal, het inspelen op actuele thema's en intensieve samenwerking met regionale partners, is het bereik onder scholen verder vergroot.

Duurzaamheid als integraal onderdeel van Groen Doen

Duurzaamheid vormt een vast en integraal onderdeel binnen alle programma's van Groen Doen. Naast een doorlopende leerlijn rond duurzaamheid is het thema steeds nadrukkelijk verweven in zowel bestaande als nieuwe activiteiten.

De leerlijn Duurzaamheid is opgebouwd uit een doorgaande ontwikkeling voor het primair onderwijs: de theatervoorstelling *Fladdertje* over zwerfafval voor kleuters, de gastles *Afval* over afvalscheiding voor groep 3 t/m 5 en *5x Beter Bezig*, waarin groep 6 t/m 8 wordt meegenomen in duurzaam handelen en zorg voor de wereld. Deze leerlijn wordt versterkt door diverse aanvullende onderdelen uit het aanbod, zoals de gastles *Plastic Soup* en *Energie*, de leskisten *Papier scheppen* en *Energie*, en het project *Drankenkartons*.

Naast deze specifieke programma's is duurzaamheid ook structureel geïntegreerd in andere activiteiten. Zo is het kweekpakket oesterzwammen vernieuwd: scholen werken hierbij niet langer met een kant-en-klaar pakket, maar bouwen zelf de kweekopstelling met gebruik van gerecyclede materialen. Ook in nieuwe gastlessen, zoals *Van stoommachine tot zonnepaneel*, staat duurzaamheid centraal. In deze les onderzoeken leerlingen de werking van fossiele en duurzame energiebronnen en bouwen zij zelf stroomkringen op basis van zonne- en windenergie. Bij het aardappelavontuur hebben we kweekemmers die via de bibliotheek weer worden ingeleverd, zodat we ze het jaar erop aan andere scholen kunnen aanbieden.

Binnen de workshop van Stoommachine tot zonnepaneel wordt bovendien bewust gekozen voor het gebruik van herbruikbare materialen die niet door leerlingen mee naar huis worden genomen. Ook in de uitvoering van alle activiteiten staat duurzaam werken centraal. Materialen worden zoveel mogelijk hergebruikt en logistiek wordt ingericht via bestaande rijroutes, zodat transportbewegingen worden beperkt en efficiënter worden uitgevoerd. Ook in samenwerking met partners wordt duurzaamheid breed toegepast.

Traditioneel is samen met de gemeente de Himmeldei georganiseerd, waarbij scholen actief aan de slag gaan met zwerfafval. Binnen het Focus-programma is daarnaast samenwerking gezocht met de afvalcoaches, met als doel een programma te ontwikkelen waarin leerlingen een bezoek brengen aan de milieustraat. Verder is in beide gemeenten het Friese boek *'De Plastic Tiid'* verspreid als onderdeel van het educatieve aanbod.

Door duurzaamheid niet als los thema te benaderen, maar als rode draad door het gehele programma, wordt het in alle lagen van het onderwijsaanbod zichtbaar en betekenisvol gemaakt.

Organisatorische ontwikkelingen

In 2025 bleef de kern van Groen Doen stabiel, met een coördinator en administratieve ondersteuning. Binnen de organisatie is daarnaast ruimte geboden aan ontwikkeling en kennisdeling door de inzet van twee stagiaires op het gebied van marketing en educatieve ontwikkeling.

Voor de uitvoering van gastlessen wordt gewerkt met een vaste groep gastdocenten. Deze docenten verzorgen niet alleen lessen op scholen, maar worden ook ingezet bij de ontwikkeling van nieuw educatief materiaal. Hiermee wordt praktijkervaring direct verbonden aan de totstandkoming van nieuw aanbod.

Groen Doen wordt regelmatig benaderd door externe partners voor de ontwikkeling van nieuw materiaal of projecten. Dit gebeurt onder andere in samenwerking met scholen, gemeenten, bibliotheken (Mar & Fean en It Toanhûs) en het Agrarisch Collectief Súdwestkust. Door de aanwezige onderwijsinhoudelijke kennis, ervaring met uitvoering op scholen en het brede netwerk fungeert Groen Doen steeds meer als inhoudelijke samenwerkingspartner in plaats van uitsluitend als uitvoerder.

De vraag naar gastlessen en educatieve projecten blijft toenemen, wat leidt tot een groeiende ontwikkelopgave en meer maatwerk in de samenwerking met partners. Vrijwilligers vormen een onmisbare schakel binnen de organisatie. Zij worden onder andere ingezet voor natuurontdekpaden, het controleren van leskisten en het rondbrengen van materialen. Het aantal vrijwilligers blijft stabiel, al is er sprake van een lichte afname in het aantal beschikbare uren per week.

Over het geheel genomen laat 2025 zien dat de organisatie zich verder ontwikkelt in de richting van een netwerkorganisatie, waarin uitvoering, ontwikkeling en samenwerking steeds sterker met elkaar verbonden zijn.

Groen Doen netwerkorganisatie

Groen Doen is stevig ingebed in een breed netwerk van onderwijs-, natuur- en erfgoedpartners. Naast de samenwerking met diverse natuurorganisaties, De Boer op Noord, het Súdwestkust collectief, Bibliotheek Mar & Fean, It Toanhûs (Focus), Jong Leren Eten en verschillende particulieren en stichtingen, maakt Groen Doen ook deel uit van meerdere regionale en provinciale samenwerkingsverbanden.

Zo vindt er tweemaal per jaar overleg plaats tussen de vijf grote NME-centra in Friesland en het IVN. Binnen dit overleg worden gezamenlijke projecten ontwikkeld, zoals *Vogel van de Week*, *Hjir Kom ik Wei* en de leskist *Energie*. Daarnaast worden kennis, ervaringen en nieuwe ideeën uitgewisseld om het educatieve aanbod in de provincie te versterken.

Sinds 2022 is de coördinator van Groen Doen tevens aangesloten bij het Fries Educatief Platform (FEP). Binnen dit netwerk komen erfgoededucatieve professionals in Fryslân circa vier keer per jaar bijeen om ontwikkelingen, projecten en samenwerkingsmogelijkheden te bespreken. Kennisdeling en samenwerking staan hierbij centraal. Ook is Groen Doen actief binnen het regionale overleg van culturele aanbieders in De Fryske Marren, waar afstemming en gezamenlijke ontwikkeling van activiteiten plaatsvindt.

Groen Doen vervult binnen dit brede netwerk een verbindende rol tussen scholen en aanbieders en functioneert daarmee als makelaar tussen vraag en aanbod in het educatieve veld. Daarnaast vervult de organisatie een belangrijke vertaalfunctie tussen gemeentelijke doelstellingen en de onderwijspraktijk. Beleidsdoelen worden vertaald naar concreet educatief aanbod, waarbij aansluiting op de kerndoelen en het gebruik van passende didactische werkvormen centraal staan.

Er is sprake van intensief contact met zowel scholen als partners. De coördinator bezoekt jaarlijks diverse activiteiten en onderhoudt structureel contact met betrokken partijen. Dit gebeurt in ieder geval bij de jaarlijkse en halfjaarlijkse momenten waarop het programma wordt samengesteld, afgestemd en gepubliceerd. Deze regelmatige afstemming draagt bij aan de kwaliteit, samenhang en doorontwikkeling van het aanbod.

Naast deze verbindende rol vervult Groen Doen waar nodig ook een adviserende functie richting partners. Waar sommige partners ruime ervaring hebben in het ontwikkelen en uitvoeren van educatieve programma's, worden andere partners ondersteund bij de opzet en uitvoering daarvan. Groen Doen denkt hierin actief mee en biedt praktische ondersteuning waar nodig.

Ter versterking van de aansluiting op het onderwijs is een klankgroep ingericht, bestaande uit docenten uit het werkveld. Deze groep levert waardevolle feedback en input voor de doorontwikkeling van het aanbod, zodat dit goed blijft aansluiten bij de onderwijspraktijk.

Daarnaast wordt het onderwijsveld actief geïnformeerd via verschillende kanalen, waaronder nieuwsbrieven, sociale media en tweejaarlijkse direct mailings. Door evaluaties onder docenten structureel te verzamelen en twee keer per jaar te bespreken, wordt feedback systematisch verwerkt in de doorontwikkeling van het programma.

Op deze manier fungeert Groen Doen als een schakel tussen beleid, onderwijs en praktijk, met als doel een samenhangend, toekomstgericht en goed afgestemd educatief aanbod binnen de regio.

Contacten scholen

Groen Doen onderhoudt structureel contact met scholen om de aansluiting tussen het educatieve aanbod en de onderwijspraktijk te borgen. Jaarlijks wordt in mei of juni een inspiratiemiddag voor docenten georganiseerd, waarin het aanbod wordt toegelicht en ruimte is voor uitwisseling en inspiratie.

Naast het reguliere contact via telefoon en e-mail bezoekt de coördinator regelmatig activiteiten op scholen. Tijdens deze bezoeken wordt actief het gesprek aangegaan met docenten om ervaringen en behoeften te bespreken. Wanneer signalen ontstaan dat een school minder actief gebruikmaakt van het aanbod, wordt proactief contact opgenomen. Indien nodig vindt een schoolbezoek plaats, zowel op initiatief van Groen Doen als op verzoek van de school.

Om de kwaliteit van het aanbod te bewaken en te verbeteren worden evaluatieformulieren uitgezet onder docenten. De opbrengsten hiervan worden twee keer per jaar geanalyseerd en besproken, waarna relevante feedback wordt verwerkt in de doorontwikkeling van het programma. Ter ondersteuning van de inhoudelijke ontwikkeling beschikt Groen Doen over een kleine adviescommissie/klankgroep. Deze wordt geraadpleegd wanneer specifieke vragen of ontwikkelingen daarom vragen.

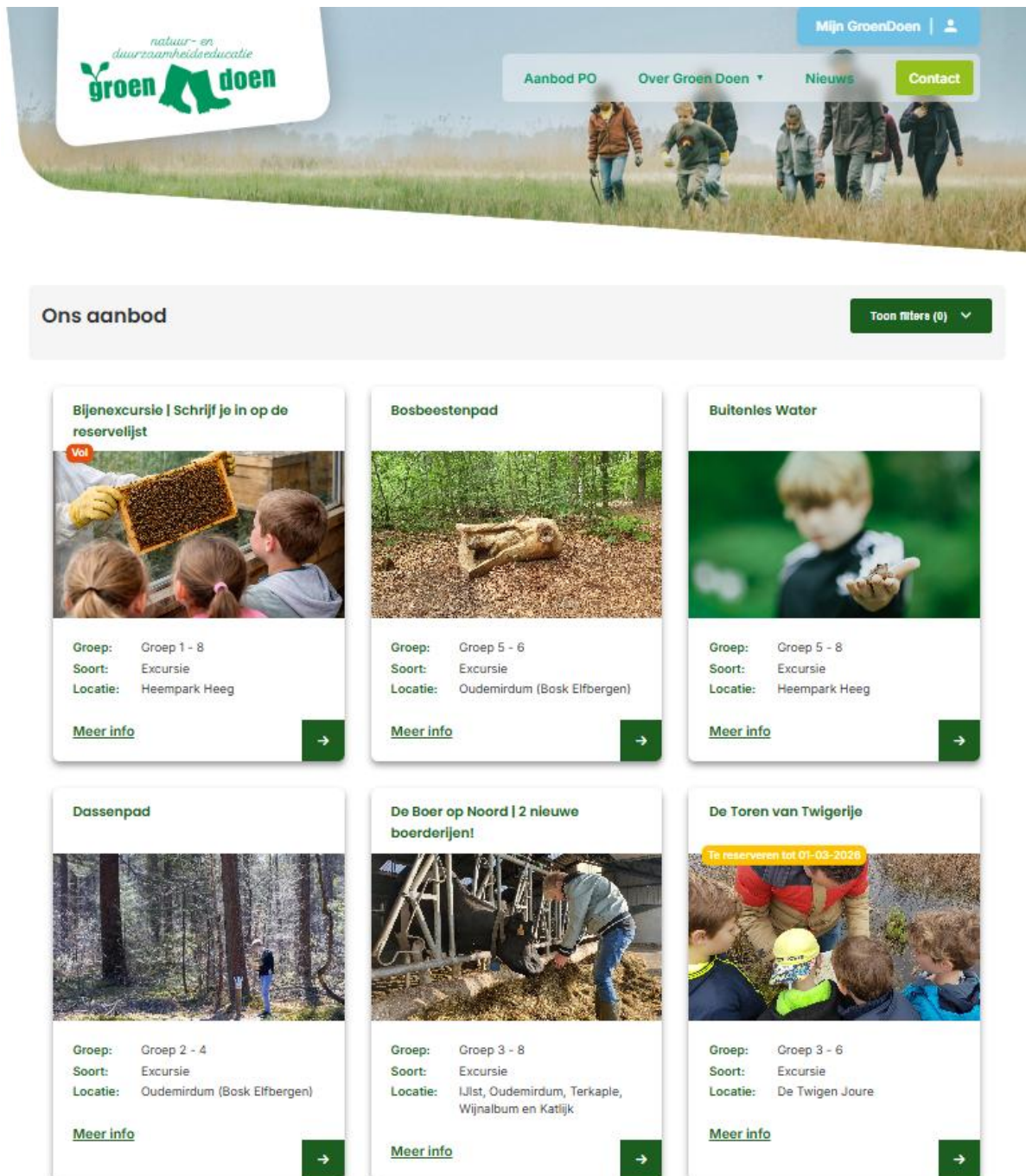
Scholen worden daarnaast geïnformeerd via verschillende communicatiekanalen, waaronder een nieuwsbrief, Facebook en tweejaarlijkse direct mailings. Op deze manier blijft het aanbod zichtbaar en actueel binnen het onderwijsveld.

Door deze combinatie van persoonlijk contact, evaluatie, advisering en communicatie zorgt Groen Doen voor een continue afstemming met scholen en een doorlopende kwaliteitsverbetering van het aanbod.

Bekendheid Groen Doen

Aan het einde van het schooljaar 2024–2025 is een nieuwe website gelanceerd. Deze vernieuwde website is met enthousiasme ontvangen door scholen en partners en draagt bij aan een verbeterde toegankelijkheid en overzichtelijkheid van het aanbod. Via de website kunnen scholen eenvoudig zelf excursies en gastlessen boeken, waardoor de communicatie grotendeels direct op lerarenniveau verloopt.

De primaire doelgroep van Groen Doen bestaat uit basisscholen in De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân. Scholen worden structureel geïnformeerd via digitale nieuwsbrieven, brochures en ander informatiemateriaal over het actuele aanbod. Deze communicatie is gericht op leerkrachten, die zelf

het aanbod selecteren en boeken. Dit leidt tot een groot aantal boekingen via de website en zorgt voor een directe en praktische aansluiting bij de onderwijspraktijk.

Het schooljaar 2025/2026 is van start!
Het activiteitenprogramma voor dit najaar staat klaar. Er zijn nog enkele plekjes vrij voor onze excursies, dus wees er snel bij!
Naast de vertrouwde activiteiten hebben we ook een paar nieuwe onderdelen toegevoegd die je niet wilt missen.

[Bekijk programma](#)

Goed om te weten: het programma voor het voorjaar (periode na de voorjaarsvakantie) is vanaf vrijdag 9 januari 2026 te boeken via onze website.

Uitgelicht

De vergeten stormvloed van 1825 | NIEUW

Nog 2 plekjes vrij!
Stap in het avontuur van De Vergeten Stormvloed van 1825! Tijdens dit superleuke opdrachtencircuit ontdekken leerlingen alles over zout en zout water, verzilting én de geschiedenis van de grootste natuurramp in Zuidwest-Fryslân.
Durf jij de uitdaging aan? Test je kennis en vaardigheden in de spannende escape room: lukt het jou om de code te kraken? Het programma wordt aangeboden rondom de Kinderboekenweek bij bezoekerscentrum Mar & Klif. Meld je snel aan, want de plekjes zijn beperkt!

[Bekijk excursie](#)

Op de Pof
Groen 7 en 8 | Middelburg

Otterproject
Groen 5, 6 en 9 | Middelburg

Ook scholen die geen lid zijn van het netwerk worden actief geïnformeerd, zodat alle scholen in de regio op de hoogte blijven van het aanbod en de mogelijkheden. Op deze manier wordt een brede bekendheid en toegankelijkheid van Groen Doen gewaarborgd.

Daarnaast richt Groen Doen zich op aanbieders: organisaties en vrijwilligers die excursies, gastlessen en materialen verzorgen voor scholen. Door deelname aan regionale netwerken, aanwezigheid bij bijeenkomsten en actieve samenwerking met partners wordt de bekendheid onder deze doelgroep vergroot. Dit leidt regelmatig tot nieuwe samenwerkingen en de ontwikkeling van nieuw educatief aanbod.

Persmomenten worden ingezet om de algemene zichtbaarheid van Groen Doen in de regio te vergroten en de maatschappelijke bekendheid te versterken. Ook is Groen Doen af en toe aanwezig op markten en evenementen die aansluiten bij de doelstellingen op het gebied van natuur, duurzaamheid en techniek. Op deze manier wordt een breder publiek bereikt en wordt de zichtbaarheid van de organisatie verder versterkt.

Social media ondersteunen deze communicatie. Via Facebook (eind 2025: 410 volgers), Instagram (eind 2025: 275 volgers) en LinkedIn (eind 2025: 72 volgers) worden activiteiten en ontwikkelingen gedeeld. Daarnaast wordt een digitale nieuwsbrief verstuurd naar 1026 abonnees. Deze kanalen zorgen samen voor laagdrempelige en regelmatige communicatie met scholen, partners en andere geïnteresseerden.

Door deze combinatie van directe communicatie met leerkrachten, netwerkdeelname en brede zichtbaarheid blijft Groen Doen stevig verankerd binnen het onderwijsveld en de regionale samenwerkingsstructuren.

Museum Joure, daar maak je het!

Inleiding

Museum Joure is onze locatie met de meeste panden. Op 1 juli 1976 opende de voorganger van Museum Joure, stichting Johannes Hesselhuis, de deuren in het voormalige pakhuis van Douwe Egberts aan de Geelgietersstraat. Door de tijd heen breidde het museum zich langzamerhand uit. Nieuwe panden, collecties en taken werden aan het museum toegevoegd. Museum Joure bestaat nu uit tien prachtige, meest monumentale gebouwen, gelegen in een fraaie museumtuin aan een oude kade.

Bezoekersaantallen

Het jaar 2025 was qua bezoekersaantallen succesvol. We hadden ruim 25.000 bezoekers. Dat is het derde jaar op rij met meer dan 25.000 bezoekers. Ruim meer dan in de coronajaren en de jaren daarvoor. We zijn heel tevreden met deze cijfers en hopen dit te kunnen vasthouden en verder uitbouwen.

Gebouwen en vaste presentaties

De meeste bezoekers komen voor het museumcomplex als geheel en de vaste presentaties in deze ruimtes. De vaste presentaties zijn geclusterd rondom 4 thema's:

- Douwe Egberts: 'de wereld van koffie en thee'
- Friese klokken
- De drukkerij
- Metaal (zilver/koper)

De gebouwen zijn een essentieel deel van het verhaal dat Museum Joure vertelt, het verhaal hoe kleine ambachtelijke bedrijven zich in de afgelopen eeuwen ontwikkelden, zoals Douwe Egberts en Keverling. In de tentoonstellingszalen is het verhaal verder uitgewerkt in de vaste presentaties, verspreid over de verschillende locaties. In onze marketing profileren wij het museum sinds een aantal jaren als 'het museum van het maken'. Een propositie waarin al deze verhalen en collecties samen komen.

Vernieuwing Douwe Egberts-tentoonstelling geopend

Op 12 maart 2025 is de vernieuwde Douwe Egberts-tentoonstelling 'Thuis bij Douwe Egberts, de wereld van koffie en thee' geopend. De nieuwe inrichting in het Grote Pakhuis was al een poosje klaar, maar in 2025 is ook de inrichting van de koffieproeverij in het Kleine Pakhuis en de presentatie over de koloniale geschiedenis van koffie en thee in het Geboortehuisje afgerond.

De opening van de nieuwe presentatie werd gedaan door Jetske Bouma van Douwe Egberts en aan de opening was een win-actie via de socials van Douwe Egberts gekoppeld. Op de nieuwe inrichting horen we veel positieve reacties. We merken dat de koffieproeverij vooral een jonger publiek aanspreekt en daarmee voldoen we ook aan onze wens om voor een breed publiek aantrekkelijk te zijn.

Wisselexposities

In 2025 was er ruimte voor diverse wisselexposities. Omdat we sinds een wisseling in de personele bezetting intern onvoldoende expertise en capaciteit hebben voor het organiseren van wisseltentoonstellingen, schakelden we in 2025 voor de organisatie en het ontwerp respectievelijk Lisette Bokma en Babke Dekker (van Hofmeijer en Dekker) in. Dat leverde drie fraaie exposities op.

- **Expositie Alumni Kunstenaars Klassieke Academie (AKKA).** De tentoonstelling toont een selectie van werken van 18 AKKA-kunstenaars. De werken variëren van schilderijen en tekeningen tot beeldhouwwerken, ze weerspiegelen de veelzijdigheid en het vakmanschap waar AKKA om bekendstaat. De expositie startte al in 2024 en liep door tot 23 maart 2025.
- **Expositie Tijd in beweging: De techniek van de Friese klok.** Deze tentoonstelling werd opgezet in samenwerking met de werkgroep Friese klok van de Vereniging Klokkenvrienden en de Jouster klokmakerijen. Centraal stonden de – verschillen in – techniek van de Friese klokken. De klokken werden deels gedemonteerd getoond aan het publiek, zodat alle aandacht naar de techniek kon gaan. De tentoonstelling liep van 24 april t/m 25 oktober. Rondom de tentoonstelling werden ook allerlei activiteiten georganiseerd (zie volgende paragraaf).
- **Expositie Het ambacht van Joure:** Van 4 november 2025 t/m 1 maart 2026 vond in het museum de expositie 'Het ambacht van Joure' plaats. Kunstenaars en amateurkunstenaars uit Joure of gerelateerd aan Joure kregen de kans om te exposeren met hun eigen werk in Museum Joure. Een overweldigend aantal aanmeldingen met zeer uiteenlopende kunst, van schilderkunst en keramiek tot fotografie en metaal. De expositie bracht veel mensen uit de regio naar het museum.

Evenementen en activiteiten

In 2025 vonden er in Museum Joure veel bijzondere activiteiten plaats.

- Tijdens de 'stille' maanden in de winterperiode zijn er instap-rondleidingen gegeven met de thema's: De wereld van Douwe Egberts, klokken en algemeen en heeft de WHJ de film van Historisch Joure vertoond.
- De Valentijnsactie werd herhaald en zo konden bezoekers hun Valentijn verrassen met een high tea en een bezoek aan het museum. Ten opzicht van vorig jaar waren er een 4-tal aanmeldingen.
- Voor kinderen en gezinnen waren er een aantal drukbezochte activiteiten, zoals Help Pake en Beppe De Vakantie Door in de voorjaarsvakantie.
- De taxatiedag van Heritage Auctions Europe zorgde voor veel reuring in de stille maart maand. Er waren veel bezoekers met spullen en veel aandacht in de pers.
- Museum Joure heeft een arrangement samengesteld samen met Omroep Max. De leden van omroep Max konden zich opgeven. Dit zorgde voor een aantal gezellige dagen in het voor- en najaar in Museum Joure.
- De randprogrammering van de expositie van Tijd in Beweging zorgde voor een divers aanbod: Freerk Pasveer en Johan ten Hoeve gaven workshops over 'Het verhaal van jouw klok' en 'Omgaan met klokken'. En het museumkuierke over de historie van de klokmaakindustrie in Joure door Ben de Jong en Henk Hoekstra. Dit trok klokkenliefhebbers aan vanuit een ruime omtrek van Joure.
- We zijn o.l.v. Henk Roede gestart met een cursus 'Drukken op klassieke pers'. De cursus bestond uit 3 avonden. De animo was verrassend. Er zijn een 3-tal cursussen gegeven. Dit met als doel om vrijwilligers/demonstrateurs in de drukkerij op te leiden. Dit heeft geresulteerd in een 5-tal nieuwe enthousiaste vrijwilligers in de drukkerij.
- Museum Joure ontvangt al jaar en dag de skotsploech, de grietman en de assessor op de dag van de Boerebrulloft. We voorzien hen 's ochtends van lekkernijen en koffie en de mogelijkheid om hen in vol ornaat om te kleden.
- De Vereniging Vrienden van Museum Joure organiseerde een lezing, een muziekactiviteit en een zeer geslaagde avond voor bedrijfsleden samen met Mark Kornet van Op Kop Koffie en Jelle Stoker in de koffieproeverij van Museum Joure. Ook leden, die 25 jaar lid waren van de Vrienden van Museum Joure zijn in het zonnetje gezet met een gezellige koffieochtend.
- Ook werden er veel creatieve ambachtelijke workshops gegeven in het voorseizoen en in het najaar als randprogrammering voor de expositie. Het aanbod varieerde van een workshop 'Vetbolhouder vlechten van wilgentenen' tot keramiek en van ring maken tot linsnede.
- De Ghost Walk vond plaats op 27 september, een event gericht op jongeren en jong volwassenen. Overal in het museum werden door een cast van jonge acteurs korte 'spookverhalen' gespeeld met een spelelement. Figuranten zorgden voor extra dynamiek op deze spookachtige avond. Met zo'n 480 bezoekers was dit evenement een groot succes!
- Expositie 'Het Ambacht van Joure'. Met het oog op deze expositie hebben we een creatieve randprogrammering samengesteld met workshopgevers uit de omgeving en met Jouser bedrijven. Gemiddeld waren er tijdens de expositie tweemaal workshops in Museum Joure. De aanmeldingen en reacties op de workshops waren enthousiast.
- VVV Waterland van Friesland organiseerde wederom een Open Museum Maand met de musea en bezoekerscentra in Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren. Met coupon kregen

bewoners van Friesland en mensen die overnachten in Friesland gratis toegang. De museummaand viel samen met de Expositie 'Het Ambacht van Joure'. Het bezoekersaantal van de museummaand lag in 2025 hoger dan in 2024.

- Marloes Bodewes-Bos, theesommelier, gaf interessante theeworkshops voor beginners en gevorderden.
- Mark Kornet van Op Kop Koffie heeft koffieworkshops voor beginners en gevorderden in de koffieproeverij gegeven. Hiervoor was veel animo. Daarnaast heeft hij een CVC-cursus gegeven samen met Andy uit Groot Brittannië. Meesterproevers op het gebied van koffie dienen zich tweejaarlijks te certificeren. Het was een internationaal gezelschap wat deelnam aan de cursus.
- Melle van der Goot organiseerde een boekpresentatie.

Naast deze eigen activiteiten is het ook goed te benoemen dat het Kofjelokaal ook steeds vaker wordt gebruikt door externe partijen. O.a. Filmhuis Joure houdt filmvertoningen in het winterseizoen. It Toanhûs organiseert een aantal voorspeelavonden en bijeenkomsten in ons zaaltje. Intercultura gaf 2 cursussen aan vrouwen met een migratieachtergrond en CNV huldigde bijvoorbeeld jubilarissen.

Groepsontvangsten en rondleidingen

Museum Joure heeft altijd veel groepsbezoeken. De meeste groepen combineren een bezoek met een kopje koffie, andere boeken een high tea of een lunch. Een groot deel van de groepen vroeg om een rondleiding/carrousselrondleiding.

jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
high tea		1	1	8	1	1	7	9	14	9
lunch		4	5	23	1	3	21	29	30	33
koffie	52	92	49	121	19	30	102	157	127	102
anders									34	33
totaal	52	97	55	152	21	34	130	195	185	177

Kinderen en scholen

Museum Joure bood ook in 2025 weer verschillende educatieve projecten aan voor scholen, grotendeels via ons eigen netwerk Groen Doen en deels via Atelier Majeur. Atelier Majeur is de netwerkpartner op het gebied van onderwijs in de gemeente Heerenveen. We hebben verschillende educatieprogramma's gericht op onderbouw en bovenbouw. De programma's worden gegeven door een gedreven enthousiaste museumdocent, die goed kan differentiëren. De programma's hebben altijd een relatie met een afdeling binnen ons museum, kerndoelen in het onderwijs, zijn gericht op (Friese) taal evt. i.c.m. een boek en erfgoededucatie. De materialen en gereedschappen, die worden gebruikt worden veelal niet op de scholen aangeboden, waardoor het leerlingen uitdaagt.

Bovenbouw:

- Giga Gieten
- Letters in Verzet
- Eigenwijzers

Onderbouw:

- Hiep Hiep Hoera het is feest
- Bisto Oeral Thús?
- Het Avontuur van de Vliegende schotel

De educatiedocent ontwikkelde een activiteit met het thema 'avontuur' voor de Kinderboekenweek voor de onderbouw. Hierin is voor de middenbouw een verdieping opgenomen, zodat ook deze leerlingen voldoende worden uitgedaagd.

Naast de activiteiten voor het onderwijs heeft Museum Joure ook programma's voor individuele kinderen en gezinnen.

Maakfabriek

Museum Joure organiseert een Maakfabriek 'lente' in de voorjaarsvakantie. Dit valt samen met de provinciale actie 'Help Pake & Beppe de Fakânsje troch'. Daarnaast is er ieder jaar een Maakfabriek in de herfstvakantie. Het idee achter de Maakfabriek is dat er in het huidige leven van kinderen weinig ruimte en tijd meer is om zelf te experimenteren en 'wat aan te klooiën'. Met de Maakfabriek willen we juist dat experiment stimuleren en de ruimte geven. De museumdocent ondersteunt de kinderen tijdens de Maakfabriek. Zij zorgt voor veelal duurzaam materiaal. Het thema heeft altijd een relatie met een afdeling binnen ons museum.

Jonge Makersroute

Daarnaast hebben we de Jonge Makersroute ontwikkeld. Het is een ontdekkingsroute door het museum. De kinderen gaan zelf aan de slag met opdrachten, ze gaan dingen 'maken' en doen. De Jonge Makersroute wisselt per seizoen. Het bevat altijd vaste opdrachten en thema-opdrachten passend bij het seizoen en/of de tijdelijke tentoonstelling. De tasjes vonden ook gretig aftrek bij groepen leerlingen in het kader van de Fryske wike van Kykscholen en schoolreisjes.

Publiciteit

Ieder jaar probeert Museum Joure met bescheiden middelen zoveel mogelijk publieksaandacht te genereren. En dat geldt ook voor 2025. Dat doen we door:

- Persberichten rondom activiteiten en bijzondere momenten, die door de lokale pers meestal goed worden opgepakt en regelmatig door de regionale pers, zo nu en dan zelfs landelijk.
- Daarnaast verspreidt het museum de museumflyer in een brede regio (heel Friesland, delen van Groningen, Drenthe en Overijssel). Dat gebeurt door een verspreidingsbureau in samenwerking met de andere musea in de regio.
- Jaarlijks staat Museum Joure op een landelijke beurs Bus-Idee. Deze beurs richt zich specifiek op busmaatschappijen en organisaties, die uitjes organiseren.
- Ook adverteren wij op bescheiden niveau in verschillende (toeristische)bladen. We leggen de nadruk op de bladen van Waterland van Friesland, waarbij we samen met het Fries Scheepvaartmuseum en het Woudagemaal steeds een advertorial plaatsen van 2 pagina's. Samen adverteerden we ook in de bladen van een aantal vakantieparken. Ook stonden we dit jaar in de Er Op uit Gids, een gids die samen met de Margriet wordt geleverd.
- De afgelopen jaren ontwikkelden we met behulp van een extern bureau en onze nieuwe interne marketing- en communicatie collega onze website tot een modern en informatief medium. We verbeterden ook de vindbaarheid via Google. Daarnaast zijn we ook erg actief

op Facebook (eind 2025 3.088 volgers) en op Instagram (eind 2025 1.299 volgers).
Regelmatig adverteren we ook via Facebook, om deze advertenties goed te targetten doen we dat via een extern bureau. Onze onlineactiviteiten zijn belangrijk voor het museumbezoek.

Collectie

Het depot van het museum is gevestigd in de voormalige Evenementenhal aan de Vegelinsweg in Joure. De eigenaar – de gemeente De Fryske Marren – is van plan dit gebouw af te stoten en het museum moet dan een andere locatie voor het depot vinden. Om een goede keuze te kunnen maken voor een nieuw depot is het nodig om de huidige collectie tegen het licht te houden. Is het nuttig en nodig om alle objecten te behouden? Of past een deel van de objecten niet goed meer binnen de huidige profilering van het museum en kunnen we daar afscheid van nemen. Dit is aanleiding geweest voor een brede herijking van het collectieverzamelbeleid. In dit beleid zijn de criteria voor het verzamelen van de deelcollecties aangescherpt. Conclusie is dat het museum zich niet langer richt op het verzamelen van interieurstukken, textiel en niet-Jouster zilverwerk en ook dat dubbelingen kunnen worden afgestoten. Over de werkwijze ten aanzien van de waardering en het eventueel ‘ontzamelen’ is een ontzamelbeleid opgesteld, dat op onze website wordt gepubliceerd.

In het afgelopen jaar is de collectie uitgebreid met diverse nieuwe aanwinsten, die wel goed binnen het nieuwe collectiebeleid passen. In 2025 betreft het 43 objecten, waarvan een deel reeds in 2024 was verworven in verband met de vernieuwde vaste tentoonstelling over Douwe Egberts. De voornaamste verwervingsmethode betrof schenkingen. Eén van de aanwinsten uit 2025 is uitgegroeid tot een nieuw topstuk binnen de collectie: een imposant wortelhouten staand horloge met speelwerk op twaalf bellen, vervaardigd door klokkenmaker Klaas Johannes Andriesse uit Grouw. Dit object is momenteel het grootste en zwaarste staande horloge binnen de collectie. Een overzicht van de in 2025 verworven objecten is opgenomen in de bijlage. Daar zijn ook de verworven objecten uit 2024 opgenomen, aangezien deze in het jaarverslag van 2024 niet waren vermeld.

De collectieregistratie van het museum is in 2025 geactualiseerd en verder geoptimaliseerd. De beschrijving van standplaatsen is uitgebreid, waardoor objecten beter traceerbaar zijn geworden. Waar voorheen de standplaats uitsluitend werd aangeduid met de naam van het gebouw of de tentoonstelling, wordt deze nu systematisch vastgelegd als gebouw, tentoonstelling en vitrine of lade. Dit is conform de eisen van het Museumregister. Deze werkwijze is inmiddels doorgevoerd in alle vaste presentaties van Museum Joure. Voor het depot is deze werkwijze nog niet geïmplementeerd. We nemen dit bij aanpassingen van de depotsituatie mee.

Sinds 2002 registreerde het museum de collectie in het collectieregistratiesysteem Adlib. In 2023 is Museum Joure overgestapt op Atlantis, dat in 2025 volledig is geactualiseerd en operationeel up-to-date is.

Medewerkers-/vrijwilligersgroepen

Bij een museum van onze omvang zijn veel handelingen nodig om bezoekers te ontvangen en zijn veel mensen betrokken bij de publieksontvangst. In deze paragraaf geven we een overzicht van de verschillende betrokken groepen.

Museumbalie (Museumstraat 1)

De route naar de panden met de vaste en tijdelijke exposities gaat via de museumbalie in het entreegebouw Museumstraat 1. Daar worden de bezoekers ontvangen door baliemedewerkers, die hen informeren over alle bezienswaardigheden, wat ze kunnen maken in het museum en de koffieproeverij. De balie wordt bemenst door vrijwilligers, waarvan sommige wekelijks aanwezig zijn en anderen (m.n. in het weekend) ca. eens in de maand.

Centrale VVV-balie (Museumstraat 2)

Deze balie wordt bemenst door medewerkers en vrijwilligers van VVV Waterland van Friesland. Naast aankoop van VVV-artikelen en advies kunnen mensen hier ook terecht voor de museumkaartjes. Bezoekers van het museumcafé kunnen hier hun koffie, thee en gebak afrekenen. Artikelen uit museumwinkel De Witte Os kunnen zowel bij de centrale VVV-balie als bij De Witte Os afgerekend worden.

Museumwinkel De Witte Os

Het winkeltje De Witte Os verkoopt losse thee, ouderwets snoep en in het museum gebrande koffie. Ook heeft het een prachtig aanbod van cadeaupakketten. Inkoop, planning en bemensing van De Witte Os zijn grotendeels in handen van een groep capabele vrijwilligers. Samen zorgen ze voor (bijna) alle werkzaamheden die met deze winkel samenhangen. In de museumwinkel stijgt met name de inkoop van koffie. De hogere inkooprijzen hebben wij ook dit jaar weer zoveel mogelijk doorgerekend. Via de website is het mogelijk een beperkt assortiment o.a. cadeaupakketten van De Witte Os te bestellen.

Museumcafé De Túnkeamer en It Kofjelokaal

Het museumcafé is gevestigd in de oude tuinkamers van de familie De Jong. Het museumcafé wordt gerund door een groep van ca. 20 vrijwilligers, die zich met veel enthousiasme inzetten en die grotendeels zelfstandig werken.

Vrijwel alle museumbezoekers komen in het museumcafé een kopje koffie of thee drinken (het eerste kopje zit namelijk bij de prijs in), vaak met iets lekkers erbij. Het museumcafé met haar mooie terras trekt ook veel losse bezoekers aan. Op basis van intern onderzoek schatten wij het aantal 'losse' bezoekers op ca. 8.500².

Tijdens de zomervakantie hebben we het bij de entreprijs inbegrepen kopje koffie/thee of glaasje limonade in ons koffiekeetje in de tuin geschonken (bij mooi weer) of in ons zaaltje It Kofjelokaal bij slecht weer. Zo konden we bij drukte opstoppen in het museumcafé voorkomen.

Museum Joure ontvangt regelmatig groepen. De vrijwilligers van het museumcafé zorgen voor de catering daarvan, met uitgebreide lunches en heerlijke high tea's.

Collectie

Met de komst van de nieuwe collectiemedewerker hebben we ook weer een werkgroep collectie opgericht, die zich deels richt op de collectieregistratie en deels op het onderhoud van de collectie.

Drukkerij

N.a.v. de cursus (zie evenementen & activiteiten) zijn er een aantal enthousiaste vrijwilligers actief in de drukkerij. De drukkerij wordt zo wekelijks op 3 dagdelen bezet. Het is een mooie mix van technische mensen, mensen met een achtergrond in de drukkerijwereld en creatievelingen.

Hulptroepen

Museum Joure heeft ook vrijwilligers, die helpen met uiteenlopende klusjes en ondersteunen daar andere werkgroepen en collega's mee.

Educatie

De educatie-vrijwilligers assisteren de museumdocent met de schoolgroepen. Ze begeleiden de leerlingen met opdrachten, met de verwerkingsopdracht en zorgen dat materialen klaarliggen als de leerlingen komen.

Klus- en tuinteam

De klusmannen klussen elke maandag in Museum Joure. Ze zorgen voor veel hand-en-spandiensten. Ze helpen ook met de opbouw van een nieuwe tentoonstelling. De tuinmannen verzorgen het gazon, snoeiwerkzaamheden en de bestrating.

Werkgroep Historie Joure

² Hiervoor hanteren wij een rekenformule die wij baseren op de betaalbonnen die per gezelschap van 'losse bezoekers' (dus geen groepsbezoek) worden ingevuld. Hierop wordt aangegeven of het gezelschap ook het museum heeft bezocht of niet. De verhouding hiertussen was dit jaar 51% (in totaal 13.365 bezoekers) vs 49%. We gaan ervan uit dat de gezelschappen van niet-museumbezoekers gemiddeld wat kleiner zijn (3/4^e van de wel-museumbezoekers. De formule is dan: (aantal individuele museumbezoekers/percentage bonnen museumbezoekers) x (percentage bonnen niet-museumbezoekers x 0,66)

De Werkgroep Historie Joure is gevestigd op de zolder van het grutte pakhûs en beheert daar een bibliotheek, documentatie, foto's en films. Deels zijn dit materialen die verbonden zijn met de collecties van Museum Joure en deels met de geschiedenis van Joure in het algemeen.

De werkgroep heeft ca. 20 actieve leden, die zich in verschillende subwerkgroepen bezig houden met o.a. het documenteren en beschrijven van foto's, films en boeken. Dat gebeurt nu nog in het programma Adlib, in de toekomst willen we ook graag overstapen naar een nieuw programma (Atlantis) met dit deel van de collectieregistratie. Door de werkgroep wordt deze overstap vast voorbereid, de daadwerkelijke overstap kost wel meer tijd dan van tevoren verwacht. Dit komt mede doordat de directie vanwege de problemen bij de overstap ervoor kiest om eerst de kinderziekten uit het programma te (laten) halen.

Daarnaast heeft de werkgroep het druk met het geven van antwoorden op vragen (bv. over panden of Jousters) en het doen van onderzoek. Er kwamen een kleine 40 vragen binnen, waarop de werkgroep een antwoord heeft gezocht. De fotowerkgroep heeft de registratie van de foto's gecontroleerd en aangevuld. De werkgroep beeld en geluid heeft meerdere films vertoond en werkgroep documentatie en archief heeft o.a. een deel van het archief van Smit Carrosseriebedrijf BV overgenomen.

De aan het HWS gelieerde stichting Ut Eigen Gea brengt jaarlijks 3 gelijknamige tijdschriften uit over de geschiedenis van dit gebied. Ook in 2025 wist Ut Eigen Gea dat vol te houden.

Het WHJ doet nog veel meer. In de bijlage vindt u het jaarverslag dat het WHJ zelf heeft gemaakt.

Sponsors en Vrienden van Museum Joure

Net als in voorgaande jaren zijn er gelukkig ook in 2025 bedrijven en organisaties die ons steunen. Wij zijn daar heel blij! Bij Museum Joure zijn Jacobs Douwe Egberts en Spanninga Metaal BV grote sponsors.

Sinds eind 2016 is er een speciale Vereniging Vrienden van Museum Joure actief. De vereniging organiseert bijeenkomsten en werft nieuwe vrienden. Zodoende is de vereniging ook in staat om het museum te steunen bij de ontwikkeling van nieuwe activiteiten. De bijdrage van de vereniging was in 2025 € 14.815. Dit jaar o.a. voor nieuwe sokkels en vitrinekasten, de organisatie van de Ghost Walk en nieuwe educatieve programma's voor scholen.

Organisatie stichting Erfgoed, Natuur en Landschap

Het bestuur en cultural governance

De werkwijze van het bestuur is vastgelegd in het bestuursreglement. In dit reglement zijn ook de uitgangspunten van de Governance Code Cultuur en andere relevante wetgeving opgenomen (denk aan de WBTR). Jaarlijks wordt door het bestuur gecontroleerd of het bestuursreglement nog aan de actuele codes en regelgeving voldoet en wordt het werken volgens het bestuursreglement geëvalueerd. Afwijkingen van de in het bestuursreglement vastgelegde procedures worden hieronder toegelicht.

Samenstelling van het bestuur per 31/12/2025

Functie	Naam	Aanstelling	Einde (2 ^e) termijn
Voorzitter	Dhr. Peter de Jonge (Heerenveen)	2018	2025/2026
Penningmeester	Mevr. Anne Carine Verhage (Oudemirdum)	2018	2025/2026
Secretaris	Mevr. Tjitske Stegenga (Joure)	2025	2033
Lid	Mevr. Wendy Batist (Oudega -Sm)	2025	2033
Lid	Dhr. Arend van der Meulen (Joure)	2024	2032
Lid	Mevr. Hester Rijpkema (Joure)	2024	2032
Lid	Dhr. Ger Bosklopper (Sneek)	2019	2027
Lid	Dhr. Rob Taks (Heerenveen)	2023	2031

Conform de statuten bedraagt de bestuurstermijn 4 jaar met de mogelijkheid deze te verlengen met een tweede termijn van 4 jaar. Willeke ten Noever Bakker heeft aangegeven na één termijn te willen stoppen. Van haar is in het voorjaar 2025 afscheid genomen. Zij is opgevolgd door Tjitske Stegenga en Wendy Batist.

De voorzitter en de penningmeester hebben sinds de fusie in 2018 zitting in het bestuur. Afgesproken is dat omwille van de continuïteit de penningmeester eind 2025 afscheid neemt en de voorzitter eind 2026. In het voorjaar van 2026 is voor de penningmeester een opvolger gevonden: Pieter Gietema.

De bestuursleden zijn vrijwilligers. Ze ontvangen geen bezoldiging, alleen de gemaakte onkosten worden vergoed. Conform de Code Cultural Governance moeten de (neven)functies van de bestuursleden gepubliceerd worden. Deze zijn opgenomen in de bijlage van dit verslag.

Medewerkers per 31/12/2025

Museum Joure		
Jan van der Molen	Beheerder Museum Joure	36 uur, via Empatec
Reitze Hof	Beheerder Museum Joure	36 uur via Empatec
Jennifer van Dijk - Bot	Medewerker collectie (tijdelijk)	32 uur
Jacqueline Verhoeff	Medewerker ontzamelen (tijdelijk)	16 uur
Siska Lubach	Medewerker publiek en vrijwilligers	28 uur
Danielle Baljuw	Educator Museum Joure	16 uur
Groen Doen		
Japke Zwaan-De Vries	Administratie Groen Doen	15 uur
Mayke Kloetstra-De Jong	Coördinatie educatie (m.n.) Groen Doen	24 uur
Nationaal Landschap/Bezoekerscentrum Mar en Klif		
Sabine Boode	Projecten en evenementen Nationaal Landschap Coördinatie Gaasterlandse Natuurweek	24 uur
Geertje Bouma-Posthuma	Balie Mar en Klif Ondersteuning Nat. Landschap	samen ca. 40 uur Wisselend aantal uren
Trea Leegstra	Balie Mar en Klif	
Marianne Albada	Balie Mar en Klif	
Wiesje Pit	Balie Mar en Klif	
Jetty de Vries	Coördinatie Nationaal Landschap	ZZP, wisselend aantal uren
Stichting Erfgoed, natuur en landschap, overkoepelend		
Iris Nutma	Directeur	32 uur
Martsen Metselaar	Fin. Administratie	24 uur
Yme Gietema	Marketing en communicatie	20 uur

Daarnaast hebben we bij Museum Joure in de zomervakantie vakantiekrachten ingezet op basis van een nul-uren-contract: Jojanneke Taconis en Brecht Metselaar. Van conservator Margreet van der Zee is begin 2026 officieel afscheid genomen. Zij was al enige tijd niet meer actief aan het werk.

Gezamenlijk gaat het om ca. 10 fte, werkzaam bij de stichting.

Ieder jaar is er bij onze organisatie ook ruimte voor stagiaires. Naast scholieren die bij ons een maatschappelijke stage lopen, zijn er ook regelmatig stagiaires van de opleiding Marketing en Communicatie.

Vrijwilligers

Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap kan niet bestaan zonder de inzet van heel veel vrijwilligers. Sommige zijn er heel regelmatig, andere doen zo nu en dan een klus. De meeste vrijwilligers zijn verbonden aan één van de drie afdelingen van onze organisatie.

Actief bij Museum Joure zijn:

- Werkgroep De Witte Os; ca 20 personen, die ieder 2 of meer dagdelen per week werken
- Werkgroep Museumcafé; ca 20 personen, die meestal 1 of meerdere dagdelen per week werken
- Werkgroep balie di t/m vr; ca 30 personen, die 1 of 2 dagdelen per week werken of een ca. één keer per maand een dagdeel in het weekend werken.
- Werkgroep rondleiders; ca. 8 personen, die heel wisselend werken
- Werkgroep Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân; ca. 30 personen
- Werkgroep educatie; ca. 4 personen, die aanwezig zijn als er schoolgroepen zijn
- Klusmannen- en tuinmannen; ca. 5 personen, waarvan de meesten iedere week aanwezig zijn en heel veel hand en spandiensten verzetten, o.a. ook bij de inrichting van nieuwe tentoonstellingen.
- Werkgroep collectie; ca. 3 personen, waarvan de meeste iedere week aanwezig zijn
- Koffiebranders; een club van ca. 4 vrijwilligers brandt regelmatig koffie voor de verkoop in de Witte Os en geeft ook demonstraties.
- Drukkers; ca. 5 personen, die verschillende werkzaamheden in de drukkerij doen.
- 'Hulptroepen'

Actief bij Mar en Klif zijn:

- Schoonmaak en onderhoud van het gebouw; 3 vrijwilligsters
- Onderhoud Heemtuin; ca. 5 vrijwilligers
- Onderhoud Vlindertuin; 3 vrijwilligers
- Onderhoud gebouw; 2 vrijwilligers
- En vrijwilligers die uiteenlopende klussen doen, van koeriersdiensten tot foto's maken, etc.

NME Groen Doen: bijna 20 vrijwilligers

- Leskistwerkgroep; ca 5 vrijwilligers
- Begeleiding verschillende schoolgroepen; ca. 15 vrijwilligers.

Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E)

In de aanloop naar de audit van de museumregistratie is de RI&E van Museum Joure gecheckt door een extern bedrijf en zijn de aandachtspunten doorgevoerd. Bij bezoekerscentrum Mar en Klif moet deze check nog opgepakt worden.

Code Fair Practice

In het beleidsplan is beschreven hoe we bij Museum Joure omgaan met de Fair Practice Code. De principes van de Fair Practise Code zijn solidariteit, transparantie, duurzaamheid, diversiteit en vertrouwen. De stichting omarmt deze principes en past deze zo goed mogelijk toe in de praktijk.

Wat betreft de interne organisatie zijn als doelen in het beleidsplan geformuleerd:

- De stichting beweegt zich in diverse netwerken en is daarin gericht op samenwerking en delen van kennis met de collegae in de regio en in gedeelde kennisgebieden. *Wordt toegepast.*
- De organisatie volgt de cao Sociaal Werk en biedt aan vrijwilligers en stagiaires een werkplek, waarbij rekening wordt gehouden met een reële verhouding tussen betaalde en onbetaalde arbeid. In het vrijwilligers- en stagebeleid zijn de functies, (onkosten)vergoedingen en arbeidsvoorwaarden voor vrijwilligers vastgelegd. *Wordt toegepast. Op termijn is het wenselijk om de inschaling van medewerkers nog eens tegen het licht te houden.*
- De stichting zorgt voor een redelijke en eerlijke vergoeding van freelance medewerkers, waarbij de hoogte van het tarief wordt afgewogen ten opzichte van de salarisschalen van de cao en van vergelijkbare inzet van freelance medewerkers bij vergelijkbare instellingen in onze regio. *Wordt toegepast.*
- De musea gaan op zorgvuldige wijze om met representatie en vermelding, door toe te zien op eigenaarschap, bronvermelding en rechtenafdracht. *Wordt zo goed mogelijk toegepast.*
- Voor projecten waarbij kunstenaars betrokken zijn streeft Museum Joure naar een redelijke betaling van de kunstenaars, in lijn met de landelijke richtlijnen. De mogelijkheden hiervoor zijn afhankelijk van aanvullende financiële middelen. *Wordt toegepast.*

Code Diversiteit en Inclusie

In het beleidsplan is ook de omgang met de code Diversiteit en Inclusie beschreven. Doelen ten aanzien van de interne organisatie op het gebied van Diversiteit en inclusie zijn:

- (Vrijwilligers)werk is voor iedereen toegankelijk is, ook voor mensen met een fysieke of mentale beperking en voor mensen vanuit verschillende levensfasen, culturele achtergronden, religies, gender en seksuele oriëntatie. *Wordt toegepast.*
- We streven ernaar iedereen te verwelkomen en een prettige en sociale werkomgeving te bieden, waar zij zich passend bij hun vermogens kunnen ontwikkelen, zich veilig voelen en zichzelf kunnen zijn. *Wordt toegepast.*
- Daar waar nodig en praktisch haalbaar spelen we in op specifieke behoeften. *Wordt toegepast.*

We denken dat we op de goede weg zijn wat betreft deze doelen. In 2022 is voor het eerst een tevredenheidsenquête gehouden onder de medewerkers en vrijwilligers van alle afdelingen van stichting ENL. In 2024 is de enquête herhaald, met ook vragen die aansluiten op de code Diversiteit en Inclusie. Hieruit bleek dat medewerkers en vrijwilligers tevreden waren, al kwamen er uiteraard ook de nodige verbeterpunten. Die worden zoveel mogelijk opgepakt.

Financiën

Op deze plek een korte samenvatting van de financiële resultaten van onze stichting. Meer gedetailleerde informatie of een overzicht per afdeling is op te vragen via info@museumjoure.nl, info@marenklif.nl of info@groendoen.net.

Subsidies en sponsors

Onze stichting mag zich ieder jaar verheugen in de steun van verschillende organisaties. De gemeente De Fryske Marren is medefinancier van alle afdelingen. Gemeente Súdwest-Fryslân subsidieert de afdeling Groen Doen en de provincie Fryslân ondersteunt de taken van Mar en Klif op het gebied van het Nationaal Landschap.

Mar en Klif is het bezoekerscentrum van het landschap. Staatsbosbeheer en It Fryske Gea steunen het bezoekerscentrum ook financieel.

Museum Joure heeft afgelopen jaar een sponsorbijdragen ontvangen van een aantal grote sponsors, nl. Douwe Egberts en Spanninga Metaal. Gelukkig mogen wij ook blijven rekenen op steun van de Vereniging Vrienden van Museum Joure, die vaak zorgt voor een substantiële ondersteuning.

Balans per 31 december 2025

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
VASTE ACTIVA		
MATERIELE VASTE ACTIVA		
Verbouwingen	10.283	11.629
Verduurzaming panden	110.450	115.150
Inventaris Museum	9.010	7.704
Andere bedrijfsmiddelen	1	1
Automatisering	2.804	5.718
	<u>132.548</u>	<u>140.203</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	34.582	37.005
Vorderingen	75.059	204.234
Liquide middelen	497.077	365.289
	<u>606.718</u>	<u>606.527</u>
	<u>739.266</u>	<u>746.730</u>
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	173.227	159.302
VOORZIENINGEN	38.686	51.238
LANGLOPENDE SCHULDEN	97.125	99.875
KORTLOPENDE SCHULDEN	<u>430.228</u>	<u>436.314</u>
	<u>739.266</u>	<u>746.730</u>

Winst- en verliesrekening 2025

	2025	2024
	€	€
OPBRENGSTEN		
Opbrengst activiteiten Museum Joure	203.219	155.880
Brutowinst winkel- en horecavoorziening museum	79.315	78.215
Bijdragen van particulieren	39.728	41.966
Huuropbrengsten	3.041	4.759
Brutowinst winkel Mar en Klif	36.202	26.004
Gemeentelijke subsidie	472.764	452.104
Bijdrage VVV	31.000	31.000
Opbrengsten NME Groen Doen	52.006	51.709
	<u>917.275</u>	<u>841.637</u>
BEDRIJFSKOSTEN		
Personeelskosten	542.880	511.434
Afschrijvingen	12.819	12.354
Huisvestingskosten	115.530	154.725
Inventariskosten	11.205	12.078
PR en marketing	47.163	33.946
Algemene en kantoorkosten	45.703	47.955
Kosten activiteiten	94.659	60.237
Bijzondere baten en lasten	33.391	5.000
	<u>903.350</u>	<u>837.730</u>
EXPLOITATIERESULTAAT	<u>13.925</u>	<u>3.907</u>
Resultaatbestemming		
Onderhoudsfonds gebouwen		
Onderhoudsfonds Inventaris		
Overige Reserves Museum	13.925	3.907
	<u>13.925</u>	<u>3.907</u>

Bijlage 1. Jaarverslag Vlindertuin Lemmer 2025

Middenin Lemmer, tussen de Rondweg, de oude Tramdijk, de Urkerstraat en het fietstunneltje, ligt de Vlindertuin. Een natuurlijke oase in stedelijk gebied. De Vlindertuin is een initiatief van gemeente De Fryske Marren en wordt beheerd door Bezoekerscentrum Mar en Klif in Oudemirdum. De vrijwilligers van de werkgroep Vlindertuin denken mee over het uit te voeren beheer en zorgen voor het onderhoud van de tuin en het monitoren van de flora en fauna.

Onderhoud

De inzet van vrijwilligers voor het onderhouden van de tuin is onmisbaar. Een enthousiaste groep mannen zorgt voor het onderhoud, zoals het vrijhouden van het pad, het beheersen van de begroeiing en het bijhouden van de waterpartijen. Kerst Boersma is bijna dagelijks in de tuin te vinden en is vooral bezig met het snoei- en zaagwerk. Ook Goasse Hylkema en Tineke Verbeek dragen hun steentje bij aan het onderhoud en monitoren in de tuin, met name tijdens de Landelijke Natuurwerkdagen. Het maaiwerk is sinds juni 2019 uitbesteed aan Bert Jonkman.

Landelijke Natuurwerkdag

Op zaterdag 1 november stond er een groep van 25 vrijwilligers klaar, waaronder weer 2 maatschappelijke stagiaires en 8 mannen van het AZC in Luttelgeest, om in de tuin aan de slag te gaan. Tijdens de Natuurwerk Klassendag i.s.m. onze afdeling Groen Doen is een school uit Lemmer onder begeleiding van de leerkracht en onze vrijwilligers (twee oud-boswachters) aan het werk gegaan in de Vlindertuin. De sloten en poelen zijn gehekkeld, braamstruiken verwijderd, wilgen geknot en er is heel veel riet afgevoerd. Het gereedschap voor beide dagen is beschikbaar gesteld door Landschapsbeheer Friesland.

Flora en fauna

De inrichting en het beheer is erop gericht dat naast wilde inheemse vlinders, ook andere insecten, zoals bijen en hommels, en allerlei soorten vogels zich er thuis voelen. Zo is er bijvoorbeeld reliëf aangebracht waardoor er een afwisselend terrein is ontstaan met verschillende microklimaten en een grote variatie aan vegetatie. Door de aanwezigheid van waterpartijen is het er ook prima vertoeven voor libellen, juffers en watervogels.

Jong en oud samen aan de slag tijdens de Natuurwerkdag in de Vlindertuin

Het is dus geen keurig aangelegd parkje met gemaaide grasveldjes en schelpenpaadjes, maar een avontuurlijke “strúntún” waar van alles te beleven is. Er groeien bijvoorbeeld meer dan honderd verschillende soorten inheemse planten en dat midden in Lemmer!

De Natuurwerkdag in de Vlindertuin in Lemmer met 25 vrijwilligers, waaronder 2 maatschappelijke stagiaires en 8 mensen van het AZC in Luttelgeest, zijn we aan de slag gegaan om de tuin winterklaar te maken.

Bijlage 2. Verslag Gaasterlandse Natuurweek 2025

In de herfstvakantie is de 38^e editie van de **Gaasterlandse Natuurweek** georganiseerd. De Gaasterlandse Natuurweek is een week vol leuke, groene, sportieve, creatieve en vooral duurzame activiteiten, georganiseerd door een unieke samenwerking van de verschillende natuurgerelateerde organisaties in de regio: Bezoekerscentrum Mar en Klif, It Fryske Gea, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Gaasterlân Natuerlân en IVN Súdwesthoeke. De week wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun van de Gemeente De Fryske Marren. Het doel is jong en oud te laten genieten van en in de natuur en ervan bewust te worden dat je zorgvuldig met de natuur en je leefomgeving moet omgaan.

Dit jaar was het thema 'De magie van duisternis voor mens en dier'. Bezoekers zijn d.m.v. excursies en kinderactiviteiten meegenomen op een educatieve ontdekkingsreis naar de vele aspecten van dit onderwerp. Daarnaast liep het thema 'duurzaamheid' als een rode draad door de verschillende activiteiten voor jong en oud.

De Groene Markt op zondag 19 oktober, waarmee de natuurweek traditiegetrouw werd afgetrapt, was ook op de nieuwe locatie bij Manege Gaasterland in Harich een succes. Het weer was goed en de bezoekers kwamen weer in grote getalen. Naast een grote markt met ruim 140 standhouders met duurzamere, biologische, lokaal geproduceerde en fairtrade producten was er uiteraard ook van alles te beleven. Er was livemuziek vanaf de strobaal en een foodplein vol biologische, vegetarische en vegan hapjes. Voor de jonge bezoekers was er een ruim aanbod aan kinderactiviteiten, waaronder kidscolleges, verhalenvertellers, straattheater, bodemdiertjes zoeken met IVN, het OERRR blote voetenpad en Groen Doen activiteiten. Voor volwassenen waren er informatiekramen en activiteiten van maar liefst 13 groene organisaties, waaronder Velt Fryslân, Vogelwacht, KNNV, Landschapsbeheer Friesland, Mar en Klif, Natuurmonumenten, It Fryske Gea, Staatsbosbeheer, IVN Súdwesthoeke en Stichting Gaasterland Natuurland. Dit jaar mochten we het biodiversiteitsfestival 'Broed' verwelkomen op ons Groene Markt Festival met een grote circustent vol met 'biodiversiteits-activiteiten' voor jong en oud. Een mooie en educatieve aanvulling op ons Groene Markt Festivalprogramma. Kinderen konden er nestkastjes timmeren en er waren lezingen en presentaties voor jong en oud.

De manege had hun jaarlijkse Open Dag gekoppeld aan onze Groene Markt. Dat bleek een leuke aanvulling. De nieuwe samenwerking met het bestuur van Manege Gaasterland is dan ook door beide partijen als zeer prettig ervaren. De intentie is uitgesproken om de volgende editie van de Groene Markt weer bij de Manege te organiseren.

De rest van de week stonden de volgende activiteiten op het programma:

- Maandag: Beach Clean Up Mokkebank bij Mirns met It Fryske Gea en Beach Clean Up Oudemirdumerklif met Natuurmonumenten met in totaal zo'n 30 deelnemers, waaronder

weer een aantal maatschappelijke stagiaires. De twee Paddenstoelenexcursies o.l.v. Gosse Haga trokken in totaal 45 deelnemers. Zo'n 25 kinderen en hun ouders hebben meegedaan met de creatieve kindermiddag 'Duisternis' door IVN Súdwesthoeke en 30 kinderen hebben meegedaan met Expeditie Waterbeestjes met It Fryske Gea.

- Dinsdag: de Natuurfotografieworkshop van Mar en Klif trok zo'n 11 deelnemers, excursie Rysterbosk zo'n 20 deelnemers en de lezing 'Paddenstoelen, Kinderen der Duisternis' door Gosse Haga trok zo'n 10 toehoorders.
- Woensdag: kleutertheater Jinky's Mikmak in zalencentrum De Treemter in Balk trok 150 kinderen en ouders, de excursie Lycklamabos o.l.v. Natuurmonumenten trok zo'n 19 deelnemers. Film 'Onder het Maaiveld' o.l.v. IVN Súdwesthoeke was volgeboekt met 30 jongeren.
- Donderdag: Oerrr Wilde Buitendag Lycklamabos met zo'n 250 jonge deelnemers vergezeld door hun ouders. Geschiedeniskuier Oude Balksterweg 7 deelnemers.
- Vrijdag: de kinderactiviteiten met Staatsbosbeheer zijn helaas geannuleerd i.v.m. de slechte weersvoorspellingen. De workshop natuurillustraties o.l.v. Evie Mariek Meij trok 5 deelnemers.
- Zaterdag: excursie Mokkebank o.l.v. It Fryske Gea met 20 deelnemers.
- Zaterdag: 25 oktober vond weer de jaarlijkse Nacht-van-de-nacht-wandeling plaats. Het moment om mensen bewust te maken van het belang van duisternis voor mens en dier. Maar liefst 180 deelnemers namen, verdeeld over 6 groepen, deel aan de wandeling door het Rysterbosk langs de 7 met olielampjes verlichte acts met muziek, gedichten en verhalen.

Drie maatschappelijke stagiaires van CSG Bogerman Sneek en Balk hebben geholpen tijdens de Groene Markt en door de week heen met het begeleiden van de verschillende kinderactiviteiten en de Beach Clean Ups.

Tijdens de Gaasterlandse Natuurweek zijn vrijwel alle activiteiten en excursies goed bezocht en veelal volgeboekt. Naast alle bezoekers van de Groene Markt hebben er in totaal zo'n 832 kinderen en volwassenen meegedaan aan de fysieke activiteiten. We kijken terug op een geslaagde Gaasterlandse Natuurweek!

Mar en Klif is de voortrekker bij de organisatie van de Gaasterlandse Natuurweek. Zo verzorgen wij de coördinatie en de planning, het aanvragen van vergunningen, de publiciteit, het verwerken van aanmeldingen, de financiën, uitvoering van een aantal activiteiten, etc.

Ijsboerderij de Buterkamp, biologisch en lokaal, was zoals altijd van de partij op de Groene Markt

Paddenstoelenexcursies o.l.v. kenner Gosse Haga voor jong en oud een wonderbaarlijke 'groene' ontdekkingstocht

De boswachter van Natuurmonumenten vertelt over camouflage en verdedigingsmechanisme van dieren.

Uilenballenpluizen op de Groene Markt met Groen Doen NME

Beach Clean Up van de Mokkebank, naast een nuttige bezigheid ook een schitterend beschermd natuurgebied om te ontdekken. Samen met de boswachters van It Fryske Gea zijn we hier aan de slag gegaan om aangespoeld zwerfafval op te ruimen. Helaas een nodig karwei!

Bijlage 3. Overzicht deelname Groen Doen voorgaande jaren

	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Scholen SWF	48	47	46	49	49	54	55
Scholen DFM	16	30	31	32	33	35	34
Totaal	64	77	77	81	82	89	89
Leerlingen SWF	6485	5874	5942	5672	5921	xx*	6526
Leerlingen DFM	1583	3342	3337	3204	3384	xx*	3859
Totaal	8068	9216	9279	8876	9305	0	10385
Activiteiten schoolgroepen							
Geleende leskisten SWF	25	199	118	139	111	128	129
Geleende leskisten DFM	13	108	56	54	58	58	63
Materiaalpakketten SWF							
Materiaalpakketten DFM							
Excursies SWF	129	211	223	294	429	294	321
Excursies DFM	52	102	124	184	238	151	158
(gast)les op school SWF							
(gast)les op school DFM							
Deelname Himmeldeï SWF		28	25	21	26	19	22
Deelname Himmeldeï DFM		14	21	23	22	19	29
Overige activiteiten SWF	222	212	232	145	156	300	300
Overige activiteiten DFM	40	75	56	37	64	127	135
Totaal	481	949	855	897	1104	1096	1157

NB. De tellingen geven een indicatie van het aantal activiteiten per aanbodsoort. Het is goed om te realiseren dat activiteiten in sommige jaren verschoven zijn van aanbodsoort (bv. van leskisten naar 'duurzaam bezig').

*Van dit jaar zijn geen accurate tellingen.

	2018- 2019	2019- 2020	2020- 2021	2021- 2022	2022- 2023		2023- 2024
Scholen SWF	51	51	57	58	61		58
Scholen DFM	32	33	32	33	33		32
Totaal	83	84	89	91	94		90
Leerlingen SWF	6325	6256	6521	9530	8921		
Leerlingen DFM	3775	3810	3381	3949	4274		
Totaal	10100	10066	9902	13479	13195		
Activiteiten schoolgroepen							
Geleende leskisten SWF	162	140	227	221	230	Geleende leskisten SWF	141
Geleende leskisten DFM	48	61	72	78	82	Geleende leskisten DFM	79
Materiaalpakketten SWF	176	54	213	227	221	Materiaalpakketten SWF	214
Materiaalpakketten DFM	46	39	68	66	79	Materiaalpakketten DFM	57
Excursies SWF	320	142	140	381	391	Excursies SWF	304
Excursies DFM	141	99	67	176	209	Excursies DFM	117
(gast)les op school SWF	95	30	47	152	158	Duurzaam bezig SWF	120
(gast)les op school DFM	38	84	31	86	70	Duurzaam bezig DFM	88
Deelname Himmeldeï SWF	18	54	23	35	30		
Deelname Himmeldeï DFM	13	0	5	16	14		
Overige activiteiten SWF						Techniek SWF	71
Overige activiteiten DFM						Techniek DFM	35
Totaal	1057	703	893	1438	1484		1226

Bijlage 4 Aanwinsten collectie Museum Joure 2024 en 2025

Objectnummer	Titel
JOU2024-2	Olieverfschilderij van Lyts Luchtenveld te Joure, geschilderd door J.H. Stapert
JOU2024-3	Lodereindoosje van zilver, vervaardigd door Chr. J. Brunings, 1873
JOU2024-4	Lodereindoosje van zilver, vervaardigd door Chr. J. Brunings, 1893
JOU2024-5	Lichtgroene porseleinen theepot 'Pickwick thee' met gouden randjes
JOU2024-6	Stempel van vertegenwoordiger H. Spanjer Rotterdam
JOU2024-7	Messing tabakspot met deksel van Klaas Dijkstra
JOU2024-8	Vierdelig rookstel van koper
JOU2024-9	Raderfreesmachine
JOU2024-10	Leunstaak
JOU2024-11	Bankschroef
JOU2024-12	2 draaibank onderdelen
JOU2024-13	Theeservies met rozen en kamille, DE geschenk 1970
JOU2024-14	Glazen theelicht (rond) met metalen rooster gemerkt DE 1972
JOU2024-15A	Blauw Douwe Egberts winkelblik: DOUWE EGBERTS KOFFIE - THEE JOURE 1919 Blauw Douwe Egberts winkelblik: DOUWE EGBERTS KOFFIE - THEE JOURE -
JOU2024-15B	Utrecht1920
JOU2024-15C	Brief van Wed. Douwe Egbertszoon aan dhr. Jac. vd Leyden, 19 mei 1921
JOU2024-15D	Brief van N.V. Douwe Egberts aan dhr. Jac. vd Leyden, 19 nov 1925
JOU2025-19	Verzilverde lepel om thee mee te proeven
JOU2025-22A	Proefzakje van een ingekochte partij thee
JOU2025-22B	Proefzakje van een ingekochte partij thee
jou2025-23	Nespressomachine
jou2025-24	L'Or verpakking koffiecapsules
jou2025-25	Aeropress microfilters verpakking
jou2025-26	Aeropress apparaat
jou2025-27	Senseo machine Philips
jou2025-28	Chemex filterkoffie kannetje
jou2025-29	Cafetiere
jou2025-30	Cona new Table model
jou2025-31	Technivorm koffiezetapparaat (bruikleen van Jacob de Jong)
jou2025-32	Mokkapot
JOU2025-34	Kop en schotel met afbeelding koffiemolens Tijdschrift Ariadne met patroon voor
jou2025-35	Pickwick theemuts
JOU2025-36	Ladekastje voor thee (DE), geel met fruit op laden
JOU2025-37	Theepad houder voor Senseoapparaat
JOU2025-38	Theeglas Pickwick 1972
JOU2025-39	Koffie thermoskan
JOU2025-40	Kop en schotel met blauwe muisjes met kaartje (Het is een jongen)
JOU2025-41	Piet Hein Eek servies, theepot & kop en schotel
jou2025-43	Koffiezetapparaat "Economic 12"
jou2025-44	Koffiepakje Aroma Rood "evenwichtig & rond"
jou2025-46	5 verschillende koffie vloeibladeren
jou2025-47	2 verschillende tabak vloeibladeren

jou2025-51	Klein stoelschippertje
jou2025-52	Stoelschippertje met zijslinger
JOU2025-53	Bevrijdings tegel, Roel Otter
jou2025-54	Borduurwerk van Geertje de Vries uit 1910
JOU2025-55	Bijbeltje Doopsgezinde Kerk
JOU2025-56	Zakken krultabak Witte Os, W, van Bloemen
JOU2025-57	Meidenklok (stoelklok)
JOU2025-58	Geboetseerd portret van koperslager Klaas Dijkstra
JOU2025-59	Postwissels De Leijen
JOU2025-61	Schilderij van Joure met drie kerktorens.
JOU2025-62	Staand horloge met speelwerk
JOU2025-63	Stoelklok, Jan Ypes
JOU2025-64	Cliché's Douwe Egberts

Bijlage 4. Jaarverslag Werkgroep Historie Joure

Bestuur

Het DB kwam negen keer bijeen en het AB vijf keer. Het DB vergaderde in de Mooie Kamer, terwijl het AB weer zonder verbouwingsproblemen dit jaar een vergaderplek vond op de zolder. Met behulp van airco's werd met vallen en opstaan een verbeterde klimaatbeheersing uitgetoetst.

Het DB was in 2025 als volgt samengesteld:

- Vacant – voorzitter
- Ben de Jong – secretaris en waarnemend technisch voorzitter
- Henk Oost – lid
- Hanneke Staal – lid
- Henk Hoekstra – lid en waarnemend 2^e technisch voorzitter
- Marja van Tilburg - lid

Theo Huisman nam in januari afscheid als voorzitter en lid van de WHJ. Jaap Halma besloot het DB te verlaten om leeftijdsredenen. Wel bleef hij bereid om als contactpersoon voor financiële aangelegenheden te blijven functioneren. Ook bleef hij lid van het AB.

Ook Hanneke Staal nam in november afscheid van het DB. Wel blijft ze actief binnen de WHJ.

In Marja van Tilburg heeft ze een waardige vervangster gevonden voor het DB.

Samengevat kan worden gesteld, dat de WHJ behoorlijk heeft ingeboet in bestuurskracht. Leeftijd en bemensing t.a.v. de leidinggevende functies blijft een zorg voor de toekomst.

Het afgelopen jaar stond in het teken van computergerelateerde zaken, zoals de vervanging van oude computers en verkenningen van nieuwe registratiemogelijkheden. Ook de herdenking van de ramp van 1825 kreeg dit jaar een bijzondere aandacht.

Lief en leed

Dit jaar overleed ons sympathieke en hardwerkende lid Ruurd Stuiver. Andere leden van de werkgroep kregen te maken met ziekte. Door het stijgen van de gemiddelde leeftijd worden steeds vaker leden van onze werkgroep getroffen door kwalen en gebreken, zodat rustig kan worden gesteld dat de WHJ ook als geheel kwetsbaar is en dat aanvulling van de werkgroep lastig is te realiseren, ondanks de inspanningen daar voor.

Externe actie

Ook dit jaar is er weer de nodige aandacht besteed aan voorbereidingen voor de vervanging van Adlib als registratiesysteem. De ontwikkelingen binnen het waarschijnlijk nieuwe registratiesysteem Atlantis voltrekken zich traag. En omdat de WHJ matig tevreden is over de wijze waarop de werkgroep digitaal naar buiten treedt, neemt het ongeduld toe. Als werkgroep van het museum zijn we gebonden aan de keuzes van de museumdirectie en het tempo waarin de ontwikkelingen gaan. De hoop blijft gericht op het ontwikkelen van een bruikbare Atlantisbeeldbank, waarmee we als historische werkgroep uit de voeten kunnen.

Getracht wordt om de beschrijving van onze documenten, ons foto- en filmmateriaal en onze boeken registratiegeschikt te maken in afwachting van die toekomstige ontwikkelingen. Hier houden m.n. Harm Nijholt en Chris v.d. Vlis zich mee bezig.

Henk Hoekstra heeft samen met Ben de Jong een klokkenkuijerke verzorgd.

Ook is er in het herdenkingsjaar door onze werkgroep aandacht geschonken aan de watersnoodramp van 1825, hetgeen uitmondde in een lezing door Albert Draaier in november in de doopsgezinde kerk, ondersteund door de stoere klanken van shantykoor De Warringers. Henk Hoekstra verzorgde daarbij de coördinatie.

Interne actie

De interne actie heeft zich vooral geconcentreerd op het weer operabel maken van de zolder en aanpassingen op ICT- en registratiegebied. Ook het opschonen van ons documentatie-, foto- en boekenmateriaal heeft de nodige aandacht gehad, terwijl tevens is getracht om meer ruimte op de zolder te creëren door ruimteverslindende objecten te verwijderen.

Zoldercontacten

De meeste contacten vinden plaats op de woensdagmiddag, wanneer de meeste werkgroepleden aanwezig zijn. Tot 3 december zijn er 39 contacten geweest t.a.v. informatieverzoeken.

Wergroepen

- Ut Eigen Gea (UEG) leverde dit jaar de nummers 62, 63 en 64. Jan Huisman heeft redactietaken van Jan Lammertsen overgenomen en ook het penningmeesterschap van de werkgroep op zich genomen. Jan Oord is toegetreden tot de redactie. Omdat onze maatschappij zich in toenemende mate informeert via sociale media en de leescultuur afneemt, is de toekomst van de periodiek Ut Eigen Gea ongewis, hetgeen zich laat zien door een afname van het abonneebestand. De werkgroep oriënteert zich verder in mogelijkheden om naast het uitbrengen van de periodiek digitaal naar buiten te treden.
- Bibliotheek: Ook dit jaar is weer een aantal boeken aan het boekenbezit toegevoegd en heeft de werkgroep zich bezig gehouden met het opschonen van de bibliotheek en de voorbereiding voor een goede registratie van de boeken.
- De fotowerkgroep is ten aanzien van de volgende zaken actief geweest:
 - controle van foto's of die al of niet in het systeem zitten en het controleren en eventueel aanvullen van de teksten van de foto's. Een tijdrovende bezigheid, omdat regelmatig boeken en internet moeten worden geraadpleegd.
 - het invoeren van de laatste foto's. Er zijn nu rond 5700 foto's verwerkt. In het systeem zitten al dia's, digitale foto's, glasnegatieven, fotonegatieven, series foto's, ansichtkaarten en scans waar soms nog aanvullingen bij komen die zeer waardevol zijn en dan opgenomen worden in (nog steeds) Adlib.
- Werkgroep beeld en geluid. De documentaire 'Joure op film' is op 26 januari 2025 twee keer vertoond in het kofje lokaal. Deze film is ook vertoond op 12 maart 2025 in de Vrijloop. De stegenfilm is op 2 juni 2025 vertoond aan de Rotary club. Er is medewerking verleend aan het vertonen van de bevrijdingsfilm op 19 april 2025 in de Hobbe van Baerdt kerk. Er is ook medewerking verleend aan de samenstelling van de foto/film slide-show over 80 jaar bevrijding, vertoond op het concert van Concordia met de Jouster Fanfare en mannenkoor Edoza, op 5 mei 2025. Er is een breed projectiescherm aangeschaft. Gedurende het jaar is er doorlopend gewerkt aan de documentaire 'De Overspitting'.
- Werkgroep Documentatie en Archief. In verband met ziekte is het beheer van het archief overgenomen door Marja van Tilburg. Eerst is het achterstallige werk opgepakt. In het begin

van de zomer werd het archief van Smit Carrosseriebedrijf BV aangeboden door de erfgenamen van de gebroeders Smit. Relevante documenten zijn geselecteerd en hetgeen WHJ niet kan gebruiken is, conform de wens van de erfgenamen, aangeboden aan het Nationaal Openbaar Vervoer museum te Ouwsterhaule. In het najaar is een begin gemaakt met ontzamelen.

- Werkgroep Vraag en Antwoord. In het voorjaar heeft Marja van Tilburg de coördinatie van deze werkgroep overgenomen. De meeste vragen betroffen oude foto's van Joure: zijn er nog afbeeldingen van het een of ander, òf hebben wij nadere informatie over deze of gene oud-Jouster. Verder waren er enkele vragen over lotgevallen van Jouters tijdens WO II. Deze vragen konden per mail worden afgedaan. Daarnaast waren er twee verzoeken om inzage in het archief: een nieuwe inwoner van Joure wilde meer weten over de geschiedenis van zijn woning aan de Scheen, en een inwoner van Bilthoven wilde meer weten over zijn Joster grootmoeder. Tot slot vroeg een mevrouw uit Groesbeek of haar familie de kerk zou kunnen bezoeken waar een overleden familielid op het einde van WO II was ondergebracht. Dit verzoek is ingewilligd na bemiddeling van Henk Hoekstra.
- De werkgroep Midstraat richt zich op samenwerking met Thomas Groeneveld bij de voorbereiding van een boek over de panden van de Midstraat. Zo zijn er inmiddels 370 pagina's aan informatie gehaald uit de ongedigitaliseerde Joster Couranten rond 1990 en 2000. De coördinatie is tijdelijk overgenomen door Ben de Jong.

Het Gilde

Zelfstandig, maar in werk en samenstelling wel aan het WHJ gerelateerd is Het Gilde, dat rondleidingen over de geschiedenis van Joure verzorgd. In 2025 zijn 277 personen rondgeleid.

Het DB hiervan heeft in 2025 vier keer vergaderd en het AB (Algemene Bijeenkomst) drie keer. Henk Hoekstra heeft afscheid genomen als bestuurslid van het Gilde. Hij is 13 jaar bestuurslid geweest waarvan de laatste 6 jaar als voorzitter. Het voorzitterschap is overgenomen door Gerard Steeman.

Naast de normale, reguliere rondleidingen hebben er enkele bijzondere rondleidingen plaats gevonden zoals:

- Een rondleiding met de Schoverlingen.
Dit is een alumnivereniging van oud topsporters (schaatsers) met o.a. Yep Kramer en Yvonne van Gennip.
- Een interview-rondleiding met Nelie de Vries van Radio Spannenburg.

Daarnaast is er door het gilde medewerking verleend aan het Arcadia project. Dit project verzamelde grond van- en verhalen over Friesland. Er werd grond uit de Kolk geschept en Max Buis en Henk Hoekstra hebben op een praam aan de Zijl verhalen verteld over de ontwikkeling van de aardappel in Heremastate, de scheepswerven, de steegjes, de sjouwersmannen en de klokkenmakers.

Verder is er een uitnodiging verstuurd aan de nieuwe burgemeester voor een rondleiding door Joure met één van onze Gildemeesters. Er is schoongemaakt en opgeruimd in de Joster toren.

De panelen met informatie over de toren en het carillon zijn weer geplaatst in de bezoekersruimte.

De Gildemeesters zijn zelf rondgeleid in de Joster toren en de toren van Westermeer door Jelle Dijkstra, bestuurslid van De Stichting BRM.

Tenslotte

Het belangrijkste doel van de Werkgroep Historie Joure blijft gelegen in ordenen, digitaliseren en registreren van historisch materiaal dat via het museum of andere kanalen op de zolder terecht komt.

Hopelijk kunnen we in 2026 onze werkzaamheden ongestoord voortzetten met de intentie dat we onze noeste arbeid niet in stilte verrichten, maar onze werkgroep zichtbaar maken voor iedereen die actief is binnen Museum Joure en voor buitenstaanders via lezingen, presentaties en de medewerking aan diverse (museum)activiteiten.

Ben de Jong (secretaris)

Bijlage 5. Ontwikkeling bezoekersaantallen Museum Joure

<i>Betalende bezoekers</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
totaal volwassenen individueel (incl. korting en Museum-kaart)	11.193	9.913	9.663	10.091	9.570	12.561	10.683	10.074	11.295	17.547	17.511	17.007
totaal kinderen en gezinnen (incl. museum-kaart)	1.502	1.712	1.793	1.623	1.578	1.804	2.092	2.644	2.070	4.478	3.258	3.056
totaal betalende groepen	2.978	3.765	3.535	3.094	3.044	4.115	236	851	2.849	2.127	1363	1.646
totaal schoolgroepen betaald	742	1.065	723	1.009	1.251	1.433	798	217	1.009	1.544	1.118	1.417
Lezingen en bijzondere activiteiten										586	620	1.337
<i>Gratis entree</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
totaal sponsors, donateurs, e.d.	453	124	182	243	173	237	19	86	53	92	130	57
Museumpas Fryslân										39	217	62
totaal onderwijs niet betalend	82	18	62	40	0	52	0	0	0	0	0	0
overig gratis entree (incl. acties 2 ^e kaartje gratis)	2.690	1.506	1.512	1.376	1.936	1.481	570	257	1.049	802	487	826
Gebruik derden + Filmhuis									542	586	782	413
Totaal betaald bezoek	16.415	16.455	15.714	15.817	15.443	19.913	13.809	13.786	17.223	26.282	23.870	24.463
Totaal gratis entree	3.225	1.631	1.756	1.659	2.109	1.770	589	343	1.644	1.702	1.615	1.358
Totaal bezoek	19.640	18.103	17.470	17.476	17.552	21.683	14.398	14.129	18.867	27.984	25.485	25.821

<i>waarvan</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Museumkaart volwassenen	4.526	4.399	4.096	4.243	4.651	5.775	4.410	3.879	4.500	6.635	7.123	8.087
Museumkaart kinderen	327	322	312	333	329	493	648	716	626	1.131	1.088	1.158

Nb. Tot 2018 bood het museum gezinskaarten aan. Vanaf 2022 worden bezoekers van het Filmhuis en gebruik derden apart geregistreerd.

Bijlage 6. Subsidiënten en sponsors

De vaste exploitatie van onze stichting wordt mede gedragen door onze subsidiënten en sponsors.

Museum Joure:

- Gemeente De Fryske Marren
- Jacobs Douwe Egberts
- Spanninga Metaal BV
- Vereniging Vrienden van Museum Joure

Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân, bezoekerscentrum Mar en Klif:

- Gemeente De Fryske Marren
- Gemeente Súdwest-Fryslân
- Provinsje Fryslân
- Staatsbosbeheer
- It Fryske Gea

Groen Doen:

- Gemeente Súdwest-Fryslân
- Gemeente De Fryske Marren
- Wetterskip Fryslân

Bijlage 7. Nevenfuncties bestuursleden

Nevenfuncties bestuursleden per 31/12/2025

P.M.M. (Peter) de Jonge	geen
A.C (Anne Carine) Verhage	penningmeester van Plaatselijk Belang Oudemirdum penningmeester van stichting de Hege Gerzen namens Plaatselijk Belang
A.B. (Arend) van der Meulen	Bestuurslid Stichting Westermeer vrijwilliger bij Vluchtelingenwerk Nederland in Joure (taalcoach)
H.J.M. (Hester) Rijpkema	Vrijwillig AgroCoach van Noord Nederland bij Stichting Zorg om Boer en Tuinder (ZOB) Eigenaar: De Veranderij Coaching & Training & ECHT Hester Imago
G.W. (Ger) Bosklopper	algemeen bestuurslid Stichting Erfgoed Loaijinge penningmeester Vereniging Kerkrentmeesterlijk Beheer, afdeling Fryslân
R.L.G. (Rob) Tax	werkzaam als interim manager ruimtelijke ontwikkeling bij gemeenten projectontwikkelaar woningbouw (ander gedeelte van Nederland dan ons werkgebied)
T. (Tjitske) Stegenga	Voorzitter Stichting Vervoersdienst Skarsterlân Voorzitter It Lokaal, belangenvereniging van muziek- en toneelverenigingen en sociaal maatschappelijke organisaties in Joure t.b.v. realisatie nieuwe huisvesting
W. (Wendy) Batist	geen

Nevenfuncties directeur per 31/12/2025

Iris Nutma	bestuurslid (algemeen) van Stifting Museumfederatie Fryslân bestuurslid (algemeen) van Vereniging Museumfederatie Fryslân
------------	--

Museum Joure

Museumstraat 2
Postbus 75
8500 AB Joure
t. (0513) 412283
e. info@museumjoure.nl
i. www.museumjoure.nl

Nationaal Landschap/ Bezoekerscentrum Mar en Klif

De Brink 4
8567 JD Oudemirdum
t. (0514) 571777
e. info@marenklif.nl
i. www.nationaallandschap.frl

Groen Doen

De Brink 4
8567 JD Oudemirdum
t. (0514) 571777
e. info@groendoen.net
i. www.groendoen.net

